REPUBLIKA HRVATSKA
VIJEĆE ZA VODNE USLUGE

IZVJEŠĆE
O STANJU U SEKTORU VODNIH USLUGA I RADU VIJEĆA ZA VODNE USLUGE ZA 2024.

VIJEĆE ZA VODNE USLUGE

SADRŽAJ

1. UVOD I INSTITUCIONALNI OKVIR 2

2. STRUKTURA CIJENE VODE....7

3. PROSJEČNE CIJENE VODE....14

4. CIJENE POSEBNIH ISPORUKA VODE....24

5. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA I KLJUČNI POKAZATELJI PRUŽANJA USLUGA 28

6. FINANCIJSKI POKAZATELJI SEKTORA VODNIH USLUGA....36

7. STRUČNA MIŠLJENJA, STAJALIŠTA, SMJERNICE I OBAVIJESTI 46

8. UPRAVNI SPOROVI 62

9. TRENDOVI U SEKTORU VODNIH USLUGA U 2024. 64

1. UVOD I INSTITUCIONALNI OKVIR

1.1. Podnošenje Izvješća

Ovo Izvješće podnosi se temeljem odredbe članka 65. stavka 6. Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19).

1.2. Poslovanje Vijeća u produljenom mandatu

Vijeće za vodne usluge osnovano je Zakonom o vodama (Narodne novine, broj 153/09) na način kako se osnivaju *ad-hoc* tijela.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine, broj 56/13) izmijenjena je osnivačka odredba o Vijeću s ciljem uspostavljanja Vijeća kao stalnog tijela, no u razdoblju 2013. –2024. Vijeće nije uspostavljeno kao stalno tijelo.

Vijeće je u 2024. poslovalo isključivo po odredbama Zakona o vodnim uslugama (Narodne novine, broj 66/19). Prema prijelaznim odredbama članka 106. stavcima 1. i 2. Zakona o vodnim uslugama:

„(1) Vijeće za vodne usluge osnovano Zakonom o vodama (»Narodne novine«, br. 153/09., 63/11., 130/11., 56/13., 14/14., 46/18.) nastavlja poslovati u skladu s odredbama ovoga Zakona.

(2) U roku od jedne godine od dana stupanja na snagu uredbe iz članka 74. stavka 3. ovoga Zakona[1] imenovat će se članovi Vijeća za vodne usluge, a dosadašnji članovi Vijeća razriješiti.“

Do razrješenja članova Vijeća po odredbama Zakona o vodnim uslugama, Vijeće nastavlja poslovati u postojećem sastavu uspostavljenom u skladu s člankom 217. Zakona o vodama (Narodne novine, br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18), a na taj način je poslovalo i u 2024.

Vijeće je i u 2024. poslovalo kao *ad-hoc tijelo*, bez stručne službe, a stručnu ispomoć je osiguravalo ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo putem jedne državne službenice, u svojstvu tajnice Vijeća.

1.3. Saziv i sastav Vijeća

1.3.1. Drugi saziv Vijeća

Tijekom 2024. Vijeće je nastavilo poslovati u svom drugom sazivu. Odlukom Hrvatskog sabora KLASA: 021-13/14-07/41 od 6. veljače 2015. (Narodne novine, broj 17/15) imenovan je drugi saziv Vijeća za vodne usluge u sastavu: Elizabeta Kos, Željko Kolar, Nikolina Ptiček, Sanja Polić, Vladimir Šimić, Milka Kosanović, Damir Cimer, Mario Milinković i Irena Miličević.

Ostavku na članstvo u Vijeću tijekom 2016. podnijeli su Željko Kolar i Damir Cimer, a početkom 2017. i Elizabeta Kos. Vijeće je u 2024. poslovalo u sastavu od pet članova. U 2024. ostavku

[1] Uredba o Vijeću za vodne usluge (NN 110/24)

na dužnost člana Vijeća podnio Mario Milinković, zbog nespojivosti dužnosti člana Vijeća s dužnošću zastupnika u Hrvatskom saboru.

U trenutku podnošenja ovoga Izvješća Vijeće posluje u svom trećem sazivu, imenovanom 15. srpnja 2025.[2] . Na dužnost predsjednika Vijeća imenovan je Vladimir Šimić, dipl.iur., na dužnost potpredsjednice Vijeća imenovana je Gabriela Braun Jelašić, dipl.ing.građ., a na dužnost tajnice Vijeća Sanja Genzić Jurišević, dipl.iur. Članovima Vijeća imenovani su Nikolina Ptiček, dipl.oec. i Siniša Andrijanić, dipl.oec.

1.3.2. Slobodni mandat

Imenovani članovi vijeća dolaze iz različitih institucija u Republici Hrvatskoj: tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, jedinica lokalne samouprave, udruga itd., no nemaju po odredbama Zakona vezani mandat tj. ne predstavljaju institucije iz kojih potječu, ne odgovaraju za svoj rad tim institucijama niti te institucije, po odredbama Zakona mogu pokrenuti postupak za njihov opoziv.

1.4. Financiranje Vijeća

Sukladno članku 66. Zakona o vodnim uslugama Vijeće za vodne usluge je proračunski korisnik državnog proračuna, u kojem se osiguravaju i sredstva za njegov rad.

1.5. Zakonodavni okvir

Zakonski i podzakonski okvir u djelatnosti vodnih usluga u 2024. činili su:

- Zakon o vodnim uslugama (NN 66/19); skraćeno: ZVU
- Zakon o financiranju vodnoga gospodarstva (NN 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16, 127/17, 66/19); skraćeno ZFVG
- Zakon o vodama (NN 66/19, 84/21 i 47/23); skraćeno ZoV
- Zakon o vodi za ljudsku potrošnju (NN 30/23)
- Uredba o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga (NN 70/23); skraćeno: Ur.MET
- Uredba o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (NN 31/23, 74/23, 107/23, 122/23 i 32/24)
- Uredba o uslužnim područjima; (NN 70/23)
- Uredba o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga (NN 70/23)
- Uredba o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti vodnih usluga (NN 70/23)
- Uredba o Vijeću za vodne usluge (NN 110/24)
- Uredba o visini naknade za korištenje voda (NN 82/10, 83/12, 10/14, 32/20, 140/22 i 158/23, 33/24 i 153/24)
- Uredba o visini naknade za zaštitu voda (NN 82/10, 83/12, 151/13, 116/18 i 33/24)
- Pravilnik o obračunu i naplati naknade za korištenje voda (NN 36/20), i

[2] Odluka o imenovanju predsjednika, potpredsjednice, tajnice i članova Vijeća za vodne usluge; NN 104/25

- Pravilnik o obračunavanju i plaćanju naknade za zaštitu voda (NN 48/19).

1.6. Djelokrug Vijeća

Vijeće za vodne usluge u svom djelokrugu[3]:

1. nadzire zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga
2. nadzire zakonitost odluke o naknadi za razvoj
3. nadzire zakonitost određivanja cijena posebnih isporuka vode iz članaka 47. do 54. Zakona o vodnim uslugama
4. vodi zbirku podataka o cijeni vodnih usluga i naknadi za razvoj te ih objavljuje
5. inicira donošenje uredbe o regulatornom računovodstvu, uredbe o vrednovanju učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga, uredbe o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga članka i uredbe o Vijeću za vodne usluge
6. obavlja i druge poslove određene Zakonom o vodnim uslugama i Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva.

Vijeće ne nadzire pojedinačne obračune cijena vodnih usluga i naknade za razvoj u računima za vodnu uslugu, što je nadležnost inspekcije za zaštitu potrošača unutar Državnog inspektorata Republike Hrvatske.

1.7. Metodologija postupanja Vijeća

1.7.1. Samostalna prijava cijena i troškova

Isporučitelji vodnih usluga dužni su Vijeću za vodne usluge dostaviti odluku o cijeni vodnih usluga i podatke o troškovima svog poslovanja u roku od pet dana od objave odluke o cijeni vodnih usluga u službenom listu jedinice područne (regionalne) samouprave. (čl. 36. st. 3. ZVU). Takva obveza nije propisana Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva za odluke o naknadi za razvoj, no kako se radi o općim aktima s općeobvezujućom pravnom snagom koji se objavljuju u službenim glasilima kontrola je olakšana. Uz to javni isporučitelji vodnih usluga, gotovo bez iznimke, dostavljaju odluke o naknadi za razvoj Vijeću, kao što postupaju s odlukom o cijeni vodnih usluga.

Uz odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelji vodnih usluga dostavljaju Vijeću i popunjene obrasce za obračun cijene vodnih usluga, naknade za razvoj i isporuke vode drugim isporučiteljima, koji između ostalog sadržavaju operativne troškove i kapitalne izdatke (obrasci P1 do R6).

Vijeće je, nakon stupanja na snagu Uredbe o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga donijelo 29. prosinca 2023. Smjernice za primjenu metodologije za određivanje cijena vodnih usluga te Prvu preinaku Smjernica za primjenu metodologije za određivanje cijena vodnih usluga 10. svibnja 2024.

[3] Čl. 67. ZVU

1.7.2. Preventivno-instruktivni pristup

Vijeće je u 2024. zadržalo tzv. preventivno-instruktivni pristup u odnosu na restriktivno-sankcionirajući tj. prvo je upozoravalo isporučitelje vodnih usluga na nezakonitosti u odlukama o cijeni vodnih usluga i o naknadi za razvoj, da bi potom primijenilo svoje ovlasti.

Iznimku od preventivno-instruktivnog pristupa, Vijeće je provodilo izravnom primjenom ovlasti obustave nezakonitih odluka samo u slučajevima teških kršenja zakonitosti (neobjava odluka o cijeni vodnih usluga u županijskom službenom listu, stupanje na snagu odluka prije isteka vacatio legisa i u sl. slučajevima).

Vijeće komunicira s korisnicima vodnih usluga, isporučiteljima vodnih usluga te preostalom javnošću putem mrežnih stranica Vijeća.

Na web stranici dostupni su i obrasci prijave operativnih troškova i kapitalnih izdataka te izračuna tarifa cijene vodnih usluga i naknade za razvoj (obrasci P1 do R6) koje isporučitelji dostavljaju Vijeću uz odluke o cijeni vodnih usluga.

Na web stranici također su dostupna stručna mišljenja, očitovanja i odgovori na traženje isporučitelja vodnih usluga, jedinica lokalne samouprave, inspekcija, korisnika vodnih usluga, potrošačkih udruga i drugih zainteresiranih subjekata.

1.8. Statistika održanih sjednica

Od početka rada drugoga saziva do isteka 2024. Vijeće je održalo 294 sjednice. U 2024. Vijeće je održalo 31 sjednicu i 62 radna sastanka. Sjednice i radni sastanci Vijeća održavani su hibridno, neposrednim fizičkim prisustvom i putem audio-video veze.

Dodatno su održavani i *ex parte* sastanci s predstavnicima isporučitelja vodnih usluga i jedinica lokalne samouprave, o temama iz djelokruga Vijeća, pri čemu je utvrđivano činjenično stanje u pojedinim predmetima, davana pojašnjenja, upute, preporuke i savjeti.

Vijeće je putem svog predsjednika bilo zastupljeno na radnim sastancima koje su timski provodili Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije, Hrvatske vode i Vijeće s ciljem integracije isporučitelja vodnih usluga na 41 uslužnom području.

1.9. Suradnja

Vijeće za vodne usluge sudjeluje u radu skupština, radnih skupina te na konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju organizacije za promicanje ciljeva održivog razvoja u sektoru voda. Najvažnija međunarodna suradnja Vijeća odvija se unutar WAREG-a.

1.9.1. Suradnja u okviru WAREG-a - Europskih vodnih regulatora

Vijeće za vodne usluge je, u izvještajnom razdoblju, nastavilo djelovati u članstvu udruge WAREG – Europski vodni regulatori, pokrenute u travnju 2014.

WAREG danas okuplja 25 regulatora vodnih usluga u statusu punopravnih članova i 10 regulatora vodnih usluga u statusu promatrača.

WAREG je od svog osnivanja do isteka2024. održao 33 skupštine od kojih su tri održane u 2024. i to: 31. u Firenci (22. i 23. travnja), 32. u Skopju (19. lipnja) i 33. u Bruxellesu (10. i 11. prosinca).

Vijeće za vodne usluge imalo je status promatrača od 4. Skupštine u Edinburgu u svibnju 2015., a pristupilo je u punopravno članstvo na 8. Skupštini u Horti u lipnju 2016.

Vijeće je putem WAREG-a razmjenjivalo informacije i iskustva vezana uz poslovanje isporučitelja vodnih usluga povodom energetske krize, ekološke tranzicije isporučitelja vodnih usluga, tarifnih okvira, benchmarkinga, EU poticanih investicija te o drugim pitanjima učinkovitog pružanja vodnih usluga u sve izazovnijem okruženju.

1.9.2. Nacionalno vijeće za zaštitu potrošača

Vijeće za vodne usluge ima svog stalnog člana u Nacionalnom vijeću za zaštitu potrošača. Vijeće je i u 2024. aktivno sudjelovalo u radu Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača.

Zadaće Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača su sudjelovanje u izradi Nacionalnog programa za zaštitu potrošača i izvješća o ostvarivanju Nacionalnog programa za zaštitu potrošača, poticanje izmjene i dopune postojećih te donošenje novih propisa iz područja zaštite potrošača, sudjelovanje u kreiranju politike zaštite potrošača i izvješćivanje Vlade Republike Hrvatske o slučajevima kršenja dobrih poslovnih običaja.

Vijeće je na sjednicama Nacionalnog vijeća za zaštitu potrošača davalo pojašnjenja o pravima potrošača u korištenju vodnih usluga.

2. STRUKTURA CIJENE VODE

2.1. Struktura cijene vode

Cijena vode u Hrvatskoj ima sljedeće sastavnice:

Tablica 1. Sastavnice cijene vode

<table>
<tr><th colspan="2">CIJENA VODE</th><th colspan="4">KLASIFIKACIJE</th></tr>
<tr><th>Sastavnice</th><th>Generički naziv</th><th>prema pravnoj prirodi</th><th>prema primatelju sredstava</th><th>prema razini primatelja sredstava</th><th>prema namjeni potrošnje</th></tr>
<tr><td>Fiksni dio CVU</td><td rowspan="2">cijene vodnih usluga (CVU)</td><td rowspan="2">cijena javne usluge</td><td rowspan="2">Isporučitelj vodnih usluga</td><td rowspan="3">lokalna</td><td rowspan="2">OPEX i amortizacija</td></tr>
<tr><td>Varijabilni dio CVU</td></tr>
<tr><td>Naknada za razvoj (NZR)*</td><td rowspan="3">vodne naknade</td><td rowspan="3">neporezna javna davanja (striktne namjene)</td><td>javni isporučitelj vodnih usluga</td><td>CAPEX</td></tr>
<tr><td>Naknada za korištenje voda (NKV)</td><td rowspan="2">Hrvatske vode</td><td rowspan="3">nacionalna</td><td rowspan="2">CAPEX isporučitelja vodnih usluga i druge aktivnosti Hrvatskih voda</td></tr>
<tr><td>Naknada za zaštitu voda (NZV)</td></tr>
<tr><td>PDV na cijenu vodne usluge (13%)</td><td>porezi</td><td>porez</td><td>Državna riznica</td><td>opća proračunska potrošnja</td></tr>
</table>

*naknada za razvoj je jedina fakultativna sastavnica cijene vode

Legenda:

OPEX – je kratica za operativne troškove i označuje troškove upravljanja, održavanja i pogona vodno-komunalne infrastrukture; uz OPEX se naplaćuju i troškovi amortizacije dugotrajne imovine, a propisi dopuštaju da se najmanje 25%, a najviše 100% troškova amortizacije naplati iz prihoda od fiksnog dijela cijene vodnih usluga[4], što znači da se 75% troškova amortizacije može naplatiti iz prihoda od varijabilnog dijela cijene vodnih usluga

CAPEX – je kratica za kapitalne izdatke i označuje investicijske izdatke razvoja i rekonstrukcije vodno-komunalne infrastrukture.

[4] Čl. 13. podst. 1. Ur.MET

2.2. Sastavnice i tarife cijene vodnih usluga

Tablica 2. Cijene (tarife)vodnih usluga prema vrsti vodnih usluga

tarife
za javnu vodoopskrbu (fiksna mreža, a iznimno i mobilna javna vodoopskrba)
za odvodnju otpadnih voda (fiksna mreža i mobilna isporuka)
za pročišćavanje otpadnih voda (fiksna infrastruktura)

Tablica 3. Sastavnice cijene vodnih usluga prema vrsti troškova koje pokrivaju

sastavnice	jedinica mjere (za fiksnu mrežu)
fiksni dio	€/mjesečno
varijabilni dio	€/m^3

Tablica 4. Tarifni modeli fiksnog i varijabilnog dijela cijene vodnih usluga

za sastavnicu	model
fiksni dio	prema broju korisnika
fiksni dio	prema promjeru priključne cijevi
varijabilni dio	linearna tarifa
varijabilni dio	blok tarifa
varijabilni dio	sezonska tarifa

Tablica 5. Tarife vodnih usluga prema kategoriji korisnika vodnih usluga

tarife za
kućanstva
poslovne korisnike
neprofitne korisnike
korisnike poljoprivrednih priključaka

U pravilu javni isporučitelji vodnih usluga imaju dvije kategorije korisnika vodnih usluga: kućanstva i poslovni korisnici. Dio isporučitelja ima i treću kategoriju „neprofitnih korisnika“, u koju u pravilu ulaze: Republika Hrvatska, županije, gradove i općine, ustanove, udruge, vjerske zajednice i dr. neprofitni korisnici. Dio javnih isporučitelja vodnih usluga, u slivovima Jadranskog mora, ima i kategoriju „korisnika poljoprivrednih priključaka“, gdje se voda iz javne vodoopskrbe koristi za zalijevanje malih vrtova. Manji dio javnih isporučitelja vodnih usluga ima jedinstvenu tarifu za sve kategorije korisnika.

Tablica 6. Tarife vodnih usluga prema potkategoriji kućanstava

tarife	potkategorija
puna	korisnici koji nisu socijalno ugroženi
socijalna*	socijalno ugroženi korisnici

**Socijalna tarifa primjenjuje se na sve sastavnice cijene vodnih usluga (fiksni i varijabilni dio) za kućanstva, te za sve tri vodne usluge i ne smije biti viša od 60% od pune tarife.* [5]

Socijalna tarifa na varijabilni dio cijene vodnih usluga primjenjuje se prema količini vode nužne za osnovne potrebe kućanstva.[6] Najniža količina vode za ljudsku potrošnju nužna za osnovne potrebe kućanstva iznosi 70 litara po stanovniku dnevno.[7] što je 5,88 m^3 mjesečno za prosječno kućanstvo u Hrvatskoj. Norma višekratno nadilazi normu Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) od 20 l/dnevno po članu kućanstva, odnosno 1,68 m^3 mjesečno po kućanstvu.[8]

Razlika do cijene vodne usluge koja osigurava povrat troškova od vodnih usluga (u daljnjem tekstu: puna cijena) podmiruje se iz proračuna jedinice lokalne samouprave. Iznimno od ovoga, javni isporučitelj vodnih usluga može odlučiti da razliku do pune cijene podmiruje dijelom iz prihoda od cijene vodne usluge koju plaćaju ostali korisnici vodnih usluga, ali ne više od 20 % te razlike.[9]

2.3. Fiksni operativni troškovi i fiksni dio cijene vodnih usluga

Fiksni operativni troškovi pružanja vodnih usluga su[10]:

- troškovi nesučeljene amortizacije dugotrajne imovine iz članka 12. stavka 3. ove Uredbe i to najmanje 25 % troškova, a najviše 100 % troškova
- troškovi sučeljene amortizacije dugotrajne imovine po osnovi EU financiranja iz članka 12. stavka 4. ove Uredbe i to najmanje 25 % troškova, a najviše 100 % troškova
- troškovi očitanja vodomjera (na vodozahvatu, zonskih, glavnih i pojedinačnih), obrade očitanih podataka, izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga
- troškovi pripreme vodomjera za ovjeravanje, redovno ili izvanredno ovjeravanje vodomjera ili izvanredno ispitivanje vodomjera, osim u iznosu koji je naplaćen od korisnika vodnih usluga koji je, u skladu s propisima o mjeriteljstvu, podnio predstavku radi izvanrednog ispitivanja vodomjera
- troškovi zamjene vodomjera u vodovodnom priključku, a gdje postoji propisana obveza u općim uvjetima isporuke vodnih usluga, i u odvodnom priključku

[5] Čl. 44. st.2. ZVU
[6] Čl. 44. st. 1. ZVU
[7] Čl. 39. Ur.MET
[8] Izračunato prema hrvatskom prosjeku od 2,7 članova kućanstva
[9] Čl. 44. st. 3. ZVU
[10] Čl. 13. Ur.MET

- ostali troškovi održavanja priključka (građevinskog dijela, okna, ventila i priključne cijevi od okna do prvog cjevovoda)
- troškovi ispitivanja kakvoće vode za ljudsku potrošnju
- troškovi ispitivanja kakvoće komunalnih otpadnih voda
- troškovi osnovne dezinfekcije sustava javne vodoopskrbe
- troškovi pogona crpnih stanica u vrijeme bitno smanjene potrošnje vodnih usluga
- troškovi ispiranja cjevovoda.

Fiksni operativni troškovi pokrivaju se prihodima od fiksnog dijela cijene vodnih usluga.

Fiksni dio cijene vodnih usluga obračunava se mjesečno.

Fiksni dio izražava se u eurima, mjesečno (€/mj.)

2.4. Varijabilni operativni troškovi i varijabilni dio cijene vodnih usluga

Varijabilni operativni troškovi pružanja vodnih usluga su svi operativni troškovi koji nisu uključeni u fiksne operativne troškove.[11]

Varijabilni operativni troškovi pokrivaju se iz varijabilnog dijela cijene vodnih usluga.

Osnovica varijabilnog dijela cijene vodne usluge javne vodoopskrbe je količina (kubni metar) vode isporučene korisnicima.[12]

Osnovica varijabilnog dijela cijene vodne usluge javne odvodnje i/ili pročišćavanja otpadnih voda, osim cijene vodnih usluga pražnjenja i odvoza komunalnih otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje, je količina (kubni metar) ispuštene otpadne vode.[13]

Varijabilni dio cijene vodnih usluga izražava se u eurima po kubnom metru (€/m3).

2.5. Broj odluka o cijeni vodnih usluga u 2024.

Tijekom 2024. Vijeće je zaprimilo 22[14] odluke o cijeni vodnih usluga uključujući izmjene i dopune postojećih odluka.

2.6. Obustave odluka o cijeni vodnih usluga u 2024.

Tijekom 2024. Vijeće je obustavilo 5 odluka o cijeni vodnih usluga[15]:

[11] Čl. 14. Ur.MET
[12] Čl. 42. st. 3. ZVU
[13] Čl. 42. st. 4. ZVU
[14] 43 odluke u 2023., 54 odluke u 2022.
[15] 5 odluka u 2023.

Tablica 7. Obustave odluka o cijeni vodnih usluga u 2024.

Isporučitelj vodnih usluga	Obuhvat	Razdoblje	Razlog
Međimurske vode d.o.o.	privremena obustava Odluke o cijeni vodnih usluga	na 39 dana	nezakonita (retroaktivna) primjena odluke 39 dana prije stupanja na snagu
Ivkom-vode d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju	obustava od primjene Odluke o cijeni vodnih usluga	na 11 dana	nezakonita (retroaktivna) primjena odluke 11 dana prije stupanja na snagu
Vodovod Grubišno Polje d.o.o.	obustava od primjene Odluke o cijeni vodnih usluga	na 1 mjesec	neobjava/naknadna objava odluka u županijskom službenom listu
Vodoopskrba i odvodnja Cres Lošinj d.o.o.	obustava od primjene Odluke o cijeni vodnih usluga	na 11 dana	nezakonita (retroaktivna) primjena odluke 11 dana prije stupanja na snagu
Komunalac- vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Delnice	djelomična obustava od primjene Odluke o cijeni vodne usluge javne vodoopskrbe	do otklanjanja razloga	narušen propisani omjer tarifa između kućanstva i poslovnih korisnika (korisnika koji nisu kućanstva)

2.7. Uvođenje naknade za razvoj

Za razliku od cijene vodnih usluga koja je obvezatni dio strukture cijene vode, naknada za razvoj je opcija tj. pravo skupština javnih isporučitelja da radi izgradnje i rekonstrukcije komunalnih vodnih građevina uvedu posebnu naknadu, koja se naplaćuje uz cijenu vodne usluge.

Prema dostupnim podacima, u 2024. donesene su 24 odluke o naknadi za razvoj uključujući i izmjene i dopune postojećih odluka o naknadi za razvoj. Promijenjena je ili uvedena naknada za razvoj na području 148 jedinica lokalne samouprave.

U 2024. naknada za razvoj plaćala se na područjima 497 jedinica lokalne samouprave. Za područja 58 jedinica lokalne samouprave naknada za razvoj nije bila uvedena ili za područja 11 gradova[16] i 47 općina.

[16] Gradovi Županja, Lipik, Pakrac, Đurđevac, Hrvatska Kostajnica, Novska, Našice, Bjelovar, Ozalj, Slunj i Jastrebarsko.

Tablica 8. Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Godine	Broj JLS	Broj JLS s uvedenom NZR	Broj JLS bez uvedene NZR
2024.	555	497	58
2023.	555	497	58
2022.	555	461	94
2021.	555	378	177
2020.	555	364	191
2019.	555	349	204

2.8. Broj odluka o naknadi za razvoj u 2024.

U 2024. godini 22 javna isporučitelja vodnih usluga donijela su 24[17] odluke o naknadi za razvoj, uključujući njihove izmjene i dopune.

Javni isporučitelji vodnih usluga dostavili su Vijeću za vodne usluge 15 odluka o naknadi za razvoj u 2024.

2.9. Obustave odluka o naknadi za razvoj

U 2024. Vijeće nije obustavilo od primjene niti jednu odluku o naknadi za razvoj.

2.10. Naknada za korištenje voda i naknada za zaštitu voda

Prihodi od naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda, kao sastavnice cijene vode, izvorni su prihodi Hrvatskih voda. Tarife naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda smanjene su u 2024. i visina naknade za korištenje voda s 0,37826 €/m^3 (2,85 kn/m^3) na 0,30 €/m^3, a visina naknade za zaštitu voda s 0,17918 €/m^3 (1,35 kn/m^3) na 0,13 €/m^3, izmjenama Uredbe o visini naknade za korištenje voda (NN 33/24) te izmjenama i dopunama Uredbe o visini naknade za zaštitu voda (NN 33/24). Dio javnih isporučitelja vodnih usluga povećavao je svoje tarife naknade za razvoj, za visinu smanjenih tarifa naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda.

2.11. Energetska kriza i porast troškova električne energije

U 2024. održana je na snazi Uredba o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije (NN 31/23, 74/23, 107/23 i 122/23) koja je stupila na snagu 1.4.2023., te potom triput izmijenjena i dopunjena u 2024. (NN 32/24.,104/24 i 132.24)

Do 30 rujna 2024. Uredbom je cijena električne (radne) energije ograničena za isporučitelje vodnih usluga, na istoj razini kao i za Republiku Hrvatsku, jedinice lokalne i područne

[17] 28 u 2023.

(regionalne) samouprave, druge neprofitne organizacije (ustanove, udruge, zadruge, vjerske zajednice i dr.), i to :

- za kupce po jedinstvenoj tarifi u iznosu u iznosu od 0,070276 EUR/kWh
- za kupce s višom i nižom tarifom u iznosu od 0,074789 EUR/kWh u višoj tarifi (VT) i iznosu od 0,036697 EUR/kWh u nižoj tarifi (NT) sukladno propisu kojim se regulira tržište električne energije; bez obzira na njihovu ukupnu šestomjesečnu potrošnju električne energije.

Od 1. listopada 2024. do 31.ožujka 2025. cijena električne (radne) energije ograničena je za isporučitelje vodnih usluga, kako slijedi:

- za kupce po jedinstvenoj tarifi u iznosu od 0,079412 EUR/kWh
- za kupce s višom i nižom tarifom u iznosu od 0,084512 EUR/kWh u višoj tarifi (VT) i iznosu od 0,041468 EUR/kWh u nižoj tarifi (NT) sukladno propisu kojim se regulira tržište električne energije, bez obzira na njihovu ukupnu šestomjesečnu potrošnju električne energije.

Ova Uredba i njezine izmjene i dopune značajno su doprinijeli obuzdavanju rasta operativnih troškova javnih isporučitelja vodnih usluga, a time i rasta cijena vodnih usluga.

3. PROSJEČNE CIJENE VODE

3.1. Kućanstva

Cijene vode za kućanstva u 2024. iskazane su u nižoj tablici.

Tablica 9. Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva

(tarife ne sadržavaju PDV, osim gdje je drukčije naznačeno)

KUĆANSTVA 2024.	max.	min.	ponderirani prosjek	omjer (max./min.)
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (€/mj.)	6,53	1,15	2,61	5,68
Fiksni dio CVU javne odvodnje (€/mj.)	5,51	0,14	0,64	39,36
Fiksni dio CVU pročišćavanja (€/mj.)	4,2	0,07	0,15	60
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (€/m^3)	1,99	0,4	0,7	4,98
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (€/m^3)	0,81	0,04	0,22	20,25
Varijabilni dio CVU pročišćavanja (€/m^3)	0,73	0,04	0,18	18,25
Naknada za razvoj jedinstvena ili zajednička (€/m3)	1,18	0,01	0,17	118
Naknada za razvoj posebna (€/m3)	1,04	0,05	0,27	20,8
Naknada za razvoj (ukupna) (€/m^3)	1,42	0,04	0,43	35,5
Naknada za korištenje voda (€/m^3)	0,38	0,3	0,34	1,27
Naknada za zaštitu voda (€/m^3)	0,36	0,03	0,14	12
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE S PDV-om (€/m^3)	4,36	0,65	2,14	6,71
CIJENA VODE - SVE SASTAVNICE, svedena na €/m^3	5	0,85	**2,49**	5,88

Omjer najvišeg i najnižeg varijabilnog dijela cijene vode je 6,71.

Omjer najviše i najniže cijene vode, uključujući sve sastavnice je 5,88.

Prosječna ponderirana cijena vode za kućanstva prikazana je sažeto u nižoj tablici.

Tablica 10. Cijena vode za kućanstva (ponderirani prosjek), skraćeni prikaz

KUĆANSTVA 2024.	s PDV-om	bez PDV-a	PDV-a
	(€/m³)	(€/m³)	(€/m³)
fiksni dio CVU	0,32	0,29	0,04
varijabilni dio CVU	1,24	1,1	0,14
naknada za razvoj	0,43	0,43	x
NKV i NZV	0,48	0,48	x
cijena vode - varijabilna	2,14	x	0,14
cijena vode - ukupna	**2,49**	x	0,18
Prosječni fiksni dio CVU (€/mj.)	3,85	3,4	0,44
Prosječna cijena vode po kućanstvu /mjesečno	29,38	Prosječna potrošnja vode 11,87 m³ po kuć./mj.	1,73

** Iznosi fiksnog dijela cijene vodnih usluga od 3,40 €/mj. bez PDV-a (3,85 €/mj. s PDV-om) svedeni su na tarifu (€/m³) tj. 0,29 €/m³, bez PDV-a odnosno 0,32 €/m³, s PDV-om.*

PDV u cijeni vode za kućanstva iznosi 0,18 €/m³.[18]

Nominalna promjena cijene vode za kućanstva prikazana je u nižoj tablici:

Tablica 11. Nominalna promjena cijene vode za kućanstva

Nominalna promjena cijene vode za kućanstva u 2024.	
cijena vode	**€/m³ s PDV-om**
2024.	2,49
2023.	2,42
razlika	0,07
promjena (%)	2,81

Tablica 11.a Nominalna promjena cijene vode za kućanstva, po sastavnicama

Nominalna promjena cijene vode za kućanstva po sastavnicama u 2024.	€/m³	%
Fiksni dio CVU	0,01	1,57
Varijabilni dio CVU	0,06	5,50
Naknada za razvoj	0,03	8,31

[18] 0,17 €/m³ 2023. i 2022.; 0,16 €/m³ 2021., 0,15 €/m³ 2020.

NKV i NZV	-0,04	-7,35
PDV	0,01	4,37

Realna promjena cijene vode za kućanstva prikazana je u nižoj tablici:

Tablica 12. Realna promjena cijene vode za kućanstva

Realna promjena cijene vode za kućanstva u 2024.	
račun za prosječno kućanstvo	€/mj. s PDV-om
2024.	29,38
2023.	27,89
razlika	1,49
promjena (%)	5,07[19]

Za razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca 2024. indeks potrošačkih cijena (IPC) iznosio je 4,50%[20] (stopa inflacije).[21] Nominalna stopa promjene cijene vode za kućanstva je bila ispod stope inflacije dok je realna stopa promjene cijene vode za kućanstva bila iznad stope inflacije. Promatra li se četverogodišnje razdoblje, realna stopa povećanja je i dalje kumulativno manja.

Trend rasta cijene vode nastavio se i u 2024.

Tablica 13. Usporedba cijene vode za kućanstva s prethodnim godinama

Kućanstva	**2024**	**2023.**	**2022.**	**2021.**	**2020.**
cijena vode - sve sastavnice (€/m^3) s PDV-om	2,49	2,42	2,34	2,21	2,14
mjesečni račun za kućanstvo (€/mj.) s PDV-om	29,38	27,89	27,48	26,6	24,32
potrošnja vode po kućanstvu (m^3/mj.)	11,87	11,61	11,73	12,05	11,34

[19] 3,33 % u 2022.; 1,47 % u 2023.
[20] 12,7% u 2022. ; 5,40 % u 2023.
[21] Državni zavod za statistiku, https://web.dzs.hr/calcinfl.htm

3.2. Priuštivost cijene vode stanovništvu

Odnos cijene vode izražene u prosječnom ponderiranom prosjeku po kubičnom metru potrošene vode (m^3) i godišnjeg neto raspoloživog dohotka kućanstava (NRD)[22] glavni je pokazatelj priuštivosti cijene vode stanovništvu.

Tablica 14. Priuštivost prosječne cijene vode kućanstvima

Kućanstva, priuštivost	2024.
cijena vode - sve sastavnice (€/m^3) s PDV-om	2,49
Udjel cijene u NRD-u (%)	1,28

Neto raspoloživi dohodak (NRD) po kućanstvu u 2024. iznosio je 23.092,00 € [23] (odnosno 8.552,59 € /stanovniku) što je za 22,55 % porast u odnosu na 2023. (18.843,00 €/kućanstvu odnosno 6.978,89 €/stanovniku).

Posljedično stopa udjela cijene vode u NRD-u pala je s 1,52% u 2023. na 1,28%, u 2024. tj. za 0,24 postotna boda. Time je cijena vode postala značajno priuštivija stanovništvu u odnosu na tekuće cijene u 2024., a i dalje je ostala značajno ispod minimalne gornje granice priuštivosti od 3%.

3.3. Poslovni korisnici

Prosječna ponderirana cijena vode za poslovne korisnike sažeto je prikazana u nižoj tablici *(iznosi ne sadržavaju PDV, osim gdje je to drukčije napisano)*

Tablica 15. Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike

POSLOVNI KORISNICI 2024.	MAX	MIN	ponderirani prosjek	omjer (max/min)
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (€/mj.)	14,93	1,15	5,05	13,02
Fiksni dio CVU javne odvodnje (€/mj.)	8,23	0,15	1,06	54,87
Fiksni dio CVU pročišćavanja (€/mj.)	5,63	0,15	0,28	37,53
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (€/m^3)	2,65	0,38	1,1	6,99
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (€/m^3)	1,99	0,08	0,4	25

[22] Metodološka objašnjenja vezana uz definiciju neto raspoloživog dohotka kućanstava, vezu između bruto domaćeg proizvoda (BDP) i neto raspoloživog dohotka kućanstava, analizu regionalne disperzije dohotka te projekcije na razini Republike Hrvatske po županijama i regijama do 2030. godine, dana su u studiji *Novelacija podloga za određivanje socio-ekonomski prihvatljive cijene vode kućanstava u Republici Hrvatskoj i po regijama/županijama (Ekonomski institut Zagreb, rujan 2012.).* Studija se koristi pri izradi studijsko-planske dokumentacije i studija izvodivosti za projekte u sektoru vodnih usluga (uključujući i EU projekte). NRD se izračunava uz pomoć nekoliko statističkih pokazatelja, ali sam nije statistički pokazatelj.

[23] ZUDP-2024-1-1 Pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti u 2024. | Državni zavod za statistiku. Vijeće jeo d 2023. zasnovalo izračun NRD-a na podacima Državnog zavoda za statistiku. Do 2022. Izračun NRD-a zasnivao se na projekcijama Ekonomskog instituta iz rujna 2012.

Varijabilni dio CVU pročišćavanja (€/m^3)	2,05	0,04	0,35	51,2
Naknada za razvoj jedinstvena ili zajednička (€/m^3)	1,37	0,01	0,25	136,6
Naknada za razvoj posebna (€/m^3)	1,69	0,05	0,49	33,79
Naknada za razvoj - ukupno (€/m^3)	1,71	0,05	0,74	34,24
Naknada za korištenje voda (€/m^3)	0,38	0,3	0,33	1,27
Naknada za zaštitu voda (€/m^3)	0,36	0,03	0,13	13,78
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE S PDV-om (€/m^3)	6,74	1,47	3,3	4,59

Omjer najvišeg i najnižeg varijabilnog dijela cijene vodnih usluga za poslovne korisnike je 4,59.

Tablica 16. Cijena vode za poslovne korisnike (ponderirani prosjek), skraćeni prikaz

POSLOVNI KORISNICI 2024.	**s PDV-om (€/m^3)**	**bez PDV-a (€/m^3)**	**PDV (€/m^3)**
fiksni dio CVU	X	X	X
varijabilni dio CVU	2,09 €	1,85 €	0,24 €
naknada za razvoj	0,74 €	0,74 €	0,00 €
NKV i NZV	0,47 €	0,47 €	0,00 €
cijena vode -varijabilna	**3,30 €**	3,06 €	0,24 €
fiksni dio CVU	**s PDV-om (€/mj.)**	**bez PDV-a (€/mj.)**	**PDV (€/mj.)**
fiksni dio CVU	7,22 €	6,39 €	0,83 €

Za poslovne korisnike nije prikazana ukupna cijena u €/m^3 (fiksni i svi varijabilni elementi) jer ne postoje dostupni podaci o prosječnoj potrošnji poslovnih korisnika, tako da se fiksni dio cijene vodnih usluga nije mogao svesti na kubični metar potrošnje (m^3) u svrhu usporedbe.

PDV u varijabilnom dijelu cijene vode za poslovne korisnike iznosio je 0,24 €/m^3 [24].

PDV u fiksnom dijelu cijene vode za poslovne korisnike iznosio je 0,83 €/m^3.[25]

Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike prikazana je u nižoj tablici:

[24] 0,22 €/ m^3 u 2023.0,22 €/m^3 u 2022., 0,21 €/m^3 u 2021.
[25] 0,78 €/mj. u 2023., 0,85 €/mj. u 2022., 0,66 €/mj. u 2021.

Tablica 17. Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike

Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike u 2024.	
Fiksni dio cijene vode	**Varijabilni dio cijene vode**
(€/mj. s PDV-om)	**(€/m³ s PDV-om)**
7,22	3,3
6,76	3,02
0,46	0,28
6,37	8,48

Za razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca 2023. indeks potrošačkih cijena (IPC) iznosio je 4,15% (stopa inflacije).[26] Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike je bila i u varijabilnom i u fiksnom dijelu iznad stope inflacije, ako se promatra samo 2024. godina, no kumulativno znatno manje ako se promatra četverogodišnje inflatorno razdoblje.

Varijabilni dio cijene vode za poslovne korisnike je veći (nominalno 8,48 %) i fiksni (nominalno 6,37%)

3.4. Omjeri cijene vode za poslovne korisnike i kućanstva

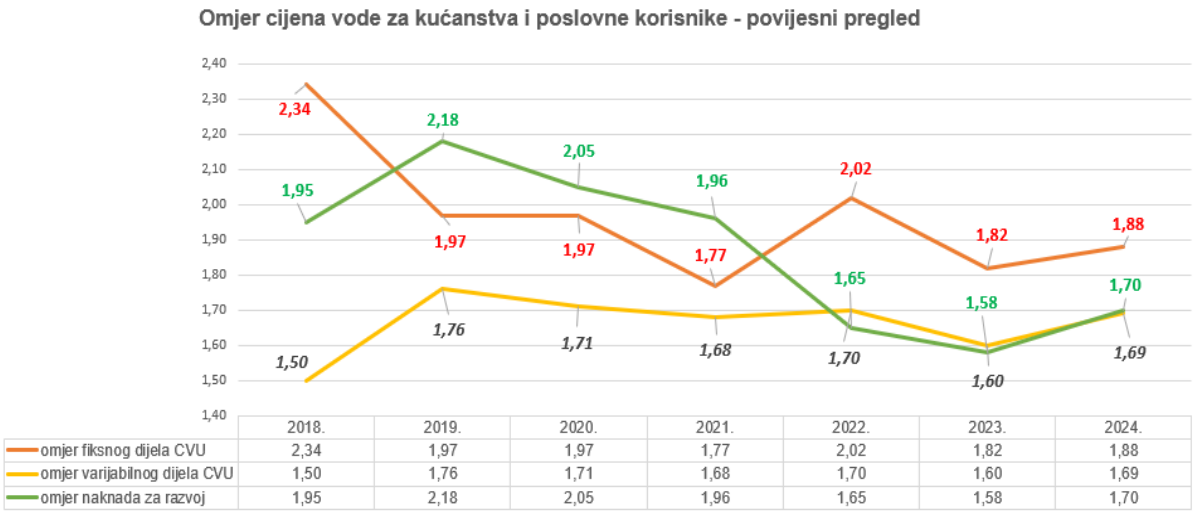
Omjeri cijene vode za poslovne korisnike i kućanstva prikazani su u nižoj tablici.

Tablica 18. Omjeri između cijena vode za poslovne korisnike i kućanstva u 2024.

Omjeri cijena za kućanstva i poslovne korisnike u 2024.	Poslovni (s PDV-om)	Kućanstva (s PDV-om)	Omjeri 2024.	limiti po Uredbi
Fiksni dio CVU (€/mj.)	7,22	3,85	1,88	1,60
Varijabilni dio CVU (€/m³)	2,09	1,24	1,69	1,70
Naknada za razvoj (€/m³)	0,74	0,43	1,70	2,00
NKV i NZV (€/m³)	0,47	0,48	0,97	X
Varijabilni dio cijene vode (€/m³) ukupno	3,30	2,15	1,53	X

U fiksnom dijelu cijene vodnih usluga, omjer između kućanstava i poslovnih korisnika, porastao je na 1,88 (sa 1,82 u 2023.)[27] , što je iznad propisanog limita od 1,60. U varijabilnom dijelu cijene vodnih usluga također je porastao omjer na 1,69 (sa 1,61 u 2023.), ali je i dalje unutar propisanog limita od 1,70. U dijelu naknade za razvoj omjer je porastao na 1,70 (sa 1,59 u 2023.), ali je i dalje unutar propisanog limita od 2,0.

[26] 12,7% u 2022. 5,4 % u 2023.
[27] Bio je 2,02 u 2022.

Grafikon 1. Omjeri cijene vode za kućanstva i poslovne korisnike – povijesni pregled

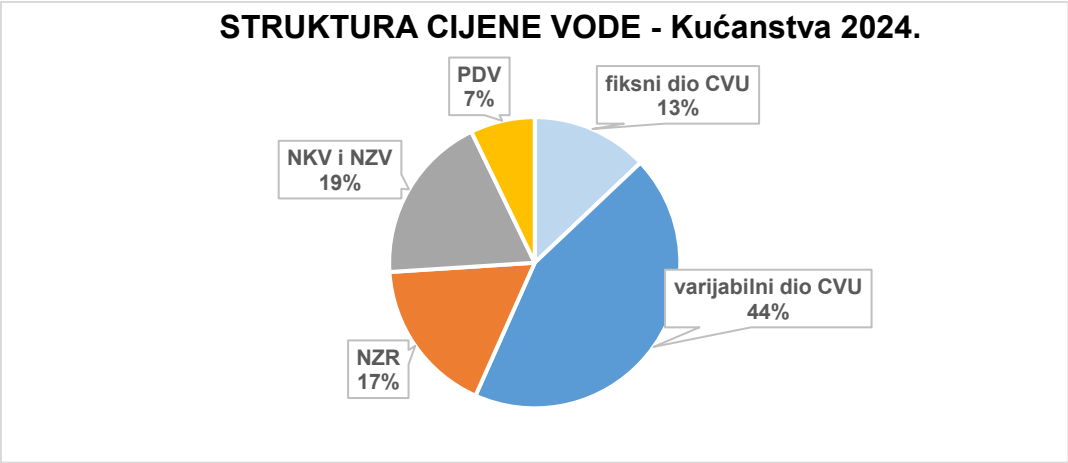
Propisani omjer fiksnog dijela cijene vodnih usluga za kategorije kućanstva i poslovnih korisnika je 1,6 ili omjer koji je postojao kod isporučitelja vodne usluge na dan 31. prosinca 2022., ovisno koji je omjer manji.[28]

Propisani omjer varijabilnog dijela cijene vodnih usluga za kategorije kućanstva i poslovnih korisnika je 1,7 ili omjer koji je postojao kod isporučitelja vodne usluge na dan 31. prosinca 2022., ovisno koji je omjer manji.[29]

[28] Članak 22. Uredbe o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga (NN 70/23), za koju odredbu postoje rokovi usklađenje od 30.6.2026. do 30.6.2030.
[29] Članak 25. Uredbe o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga (NN 70/23), za koju odredbu postoje rokovi usklađenje od 30.6.2026. do 30.6.2030.

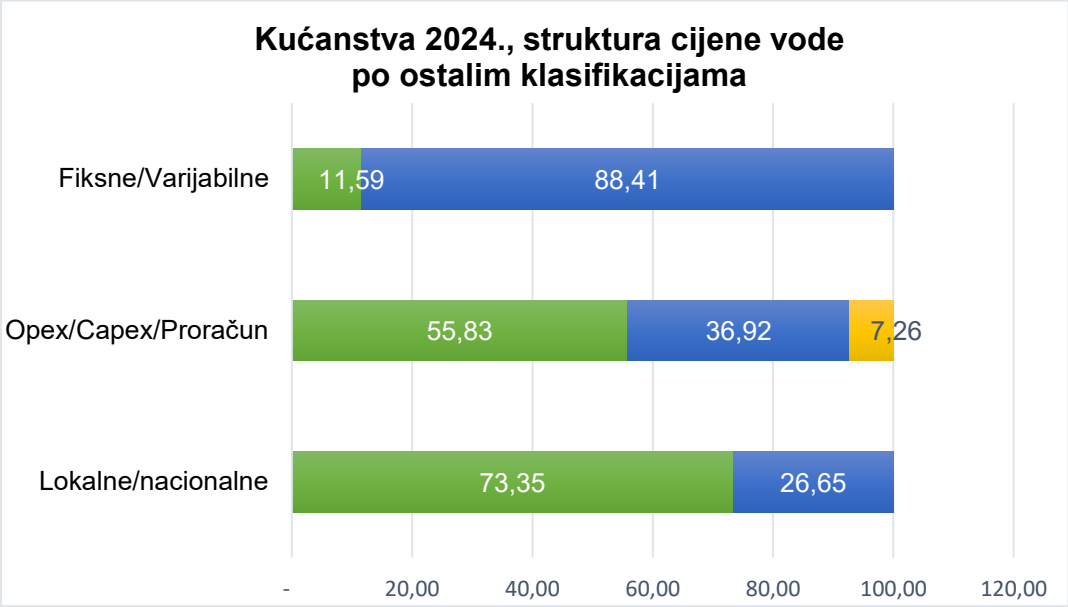
3.5. Struktura cijene vode po različitim klasifikacijama

3.5.1. Struktura cijene vode za kućanstva

Grafikon 2. Struktura cijene vode – udjeli sastavnica u cijeni (kućanstva 2024.)

Tijekom 2024. struktura cijene vode za kućanstava je promijenjena u odnosu na ranije strukture na način da je udjel varijabilnog dijela CVU i NZR procentualno povećan na račun smanjenja NKV i NZV [30].

Grafikon 3. Struktura cijene vode (%) po ostalim klasifikacijama – kućanstva 2024.

[30] *smanjenje NKV I NZV od 1. srpnja 2024. prema Uredbi o izmjeni Uredbe o izmjenama Uredbe o visini naknade za korištenje voda, NN 33/24 i Uredba o izmjeni i dopuni Uredbe o naknadi za zaštitu voda, NN 33/24*

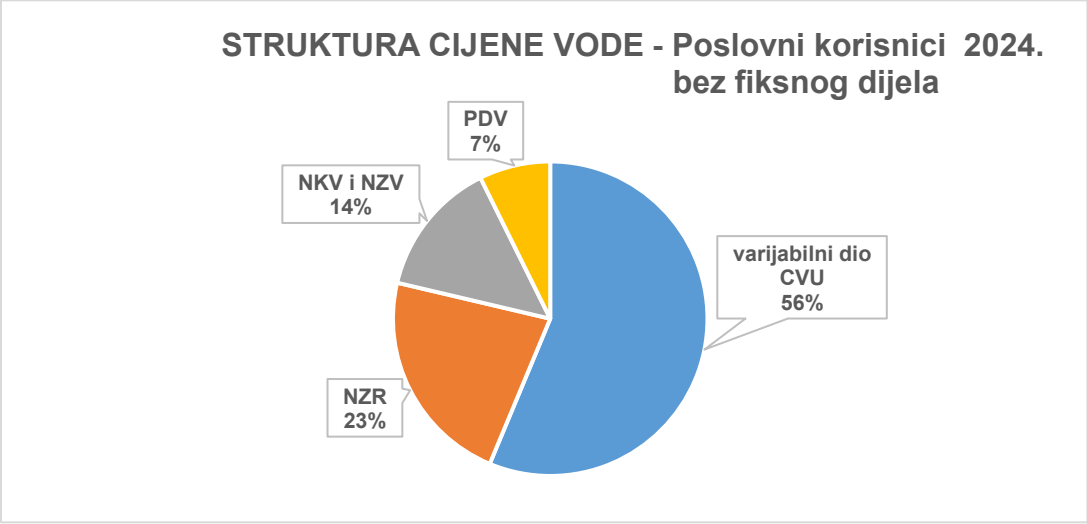
Prva klasifikacija iskazuje udjele fiksnih i varijabilnih sastavnica.

Druga klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema namjeni potrošnje i to na: (i) OPEX i amortizaciju (ii) CAPEX i (iii) opću proračunsku potrošnju.

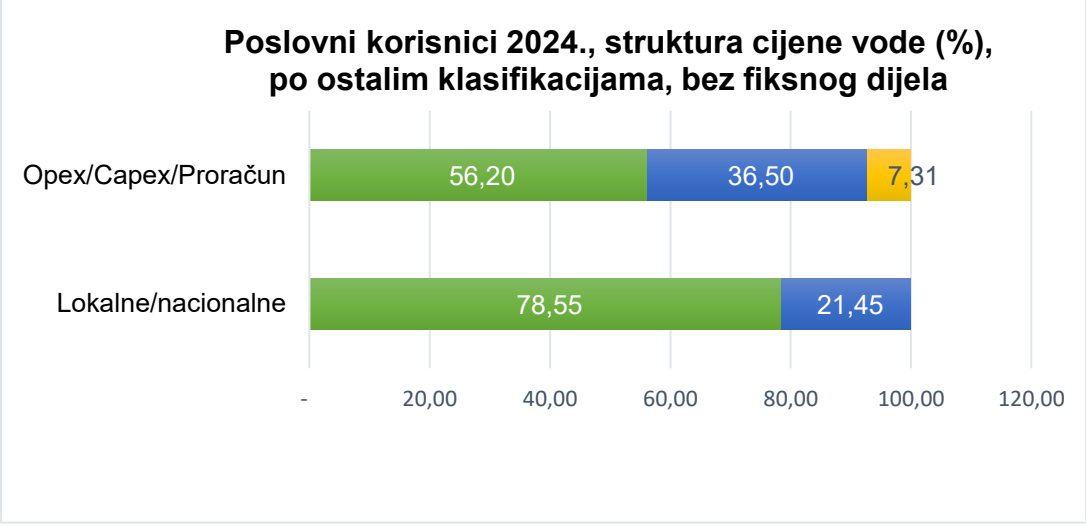
Treća klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema tome pripadaju li primici od njih (i) lokalnoj razini (isporučiteljima vodnih usluga) ili (ii) nacionalnoj razini (Hrvatskim vodama i Državnoj riznici).

U odnosu na 2023., smanjenjem naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda veći dio cijene vodnih usluga prihod je isporučitelja vodnih usluga.

3.5.2. Struktura cijene vode za poslovne korisnike

Grafikon 4. Struktura cijene vode – udjeli sastavnica u cijeni (poslovni korisnici 2024.), bez fiksnog dijela

Grafikon 5. Struktura cijene vode (%) po ostalim klasifikacijama – poslovni korisnici 2024., bez fiksnog dijela

Prva klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema namjeni potrošnje i to na: (i) OPEX i amortizaciju (ii) CAPEX i (iii) opću proračunsku potrošnju.

Druga klasifikacija iskazuje udjele sastavnica cijene vode prema tome pripadaju li primici od njih (i) lokalnoj razini (isporučiteljima vodnih usluga) ili (ii) nacionalnoj razini (Hrvatskim vodama i Državnoj riznici).

U odnosu na 2023., smanjenjem naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda veći dio cijene vodnih usluga je prihod isporučitelja vodnih usluga.

4. CIJENE POSEBNIH ISPORUKA VODE

4.1. Posebne isporuke vode

Zakon o vodnim uslugama identificira 8 (osam) posebnih isporuka vode, i to:

1. javna vodoopskrba drugim isporučiteljima (čl. 47. ZVU)
2. javna vodoopskrba autocisternom (čl. 48. ZVU)
3. javna vodoopskrba vodonoscem (čl. 49.)
4. prekogranična isporuka vode (čl.50. ZVU)
5. isporuka vode koja nakon kondicioniranja može biti prikladna za ljudsku potrošnju (čl. 51. ZVU)
6. prihvat komunalnih otpadnih voda i otpadnog mulja od drugog isporučitelja vodnih usluga (čl. 52. ZVU)
7. prihvat komunalnih otpadnih voda i otpadnog mulja na uređaj za pročišćavanje industrijskih otpadnih voda (čl. 53. ZVU)
8. daljnja prodaja vode za ljudsku potrošnju iz turističkih i prometnih objekata (čl. 54.ZVU).

S javnom vodoopskrbom drugim isporučiteljima iz čl. 47. ZVU izjednačeno je i isporuka vode iz sustava javne vodoopskrbe u sustav javnog navodnjavanja, kojima upravljaju županije, iz članka 170. stavak 3. Zakona o vodama.

4.2. Ovlasti Vijeća za vodne usluge u regulaciji cijena posebnih isporuka vode

Vijeće za vodne usluge ima javne ovlasti u određivanju cijena posebnih isporuka vode, kako slijedi:

- davanje prethodnih suglasnosti na odluke ili određivanju privremenih odluka, kojim se određuju posebne isporuke vode iz čl. 47. i 52. ZVU

- donošenje privremenih mjera u slučajevima kad se cijene posebnih isporuka vode određuju ugovorima (posebne isporuke iz čl. 51. i 53. ZVU.

Najveći broj regulatornih aktivnosti odnosi se na javnu vodoopskrbu (čl. 47. ZVU), znatno manji na prihvat komunalnih otpadnih voda i otpadnog mulja od drugog isporučitelja vodnih usluga (čl. 52. ZVU), a po iznimci na isporuku vode iz sustava javne vodoopskrbe u sustav javnog navodnjavanja (čl. 170. st.3. Zakona o vodama). Vijeće nije imalo zahtjeve za donošenje privremenih mjera po člancima 51. i 53. ZVU u 2024.

4.3. Sudionici i količine vode u javnoj vodoopskrbi drugim isporučiteljima

U 2024. vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji drugim isporučiteljima vodnih usluga prodavalo je 48 isporučitelja za 64 isporučitelja kao kupaca.

Jedini preostali isporučitelj na veliko je Vodovod Hrvatsko primorje-južni ogranak d.o.o. Senj, koji je isporučivao vodu za pet isporučitelja vodnih usluga, i to: Komunalno društvo Pag d.o.o. Pag, Vodovod i odvodnja d.o.o. Senj, Vrelo d.o.o. Rab, Crno Vrilo d.o.o. Karlobag i Komunalije d.o.o. Novalja. Vodovod Hrvatsko primorje-južni ogranak d.o.o. Senj je na isteku 2024. kao društvo preuzimatelj i pod novom tvrtkom Vodovod Hrvatsko primorje d.o.o. preuzeo sve druge javne isporučitelje vodnih usluga na uslužnom području 28., osim Komunalnog društva Pag d.o.o. Pag, kojeg je preuzelo naknadno, temeljem ugovora o pripajanju od 23. srpnja 2025.

Vijeće nije sustavno pratilo veleisporuke vode koja nije zahvaćena u Hrvatskoj. Neovisno o tome, u različitim okolnostima, identificirana su dva prekogranična prodavatelja i to: od JP Komunala Ilirska Bistrica d.o.o. (SLO) prema Liburnijskim vodama d.o.o. Ičići i od Vodogradnje[31] d.o.o. Tomislavgrad prema Vodovodu Imotske krajine d.o.o. Imotski te Vodovodu i odvodnji Cetinske krajine d.o.o. Sinj.

Isporučitelj vodnih usluga Metković d.o.o. također koristi i izvorište Doljani u Bosni i Hercegovini, na crpilištu za čiju je izgradnju bio investitor i u čijem je dugotrajnom posjedu.

Konavosko komunalno društvo d.o.o. Čilipi isporučivalo je u 2024. vodu za D.o.o. Vodovod i kanalizacija Herceg Novi, samo interventno, u rujnu i listopadu, za vrijeme remonta u hidro-energetskom sustavu Trebišnjice (za koje vrijeme voda nije mogla biti isporučivana zasebnim cjevovodom u posjedu D.o.o. Vodovod i kanalizacija Herceg Novi).

4.4. Cijene posebnih isporuka vode prema drugim isporučiteljima

4.4.1. Najviše i najniže cijene određene ugovorima ili odlukom prodavatelja

Najnižu cijenu prema drugom isporučitelju vodne usluge ima VG Vodoopskrba d.o.o. Velika Gorica prema Vodoopskrbi i odvodnji d.o.o. Zagreb u visini od 0,10 €/m^3.

Najvišu cijenu prema drugom isporučitelju vodne usluge imao je Komunalac d.o.o. Otočac prema Vodovodu i odvodnji d.o.o. Senj, u visini od 1,19 €/m^3.

Jedini preostali isporučitelj koji je pružao isključivo usluge javne vodoopskrbe drugim isporučiteljima vodnih usluga, Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o., Senj, imao je cijenu od 0,28 €/m^3 prema svojih pet kupaca.

Tablica 19. Raspon cijena određenih ugovorima između isporučitelja vodnih usluga ili odlukom prodavatelja (javna vodoopskrba)

Raspon cijena	mjerna jed.	najniža	najviša	omjer
	€/m^3	0,10	1,19	11,64

4.4.2. Cijene po ranijim privremenim mjerama, privremenim odlukama i prethodnim suglasnostima

Od 2015. do 2023. Vijeće za vode usluge je donijelo ukupno 38 privremenih mjera, privremenih odluka te prethodnih suglasnosti na odluku o cijeni vodnih usluga, od čega 34 za javnu vodoopskrbu, 2 za javnu odvodnju te 2 prethodne suglasnosti za javno navodnjavanje iz sustava javne vodoopskrbe u 2022. i 2023. U periodu od 2015. do 2017., Vijeće je donijelo 7 privremenih mjera, u 2018. godini, 4 privremene mjere, u 2019. godini, 2 privremene mjere, u 2020. godini, 6 privremenih mjera, u 2021. godini, 5 privremenih odluka i prethodnih suglasnosti, u 2022. godini, 7 prethodnih suglasnosti (5 u javnoj vodoopskrbi i 2 u javnoj odvodnji) te 5 prethodnih suglasnosti u 2023. godini (sve javna vodoopskrba).

Slijedi pregled prethodnih suglasnosti iz 2024.

Tablica 20. Prethodne suglasnosti iz 2024. (javna vodoopskrba)

PRUŽATELJ USLUGE	KORISNIK USLUGE	MJERNO MJESTO	ODOBRENA CIJENA (€/m^3)
Vodovod d.o.o. Makarska	Hvarski vodovod d.o.o. Jelsa	Mala Duba	0,40
Vodovod d.o.o. Makarska	Vodovod Omiš d.o.o. Omiš	Zadvarje, Šodani, Slime, Podgrađe	0,20
Vodovod i odvodnja Cetinske krajine d.o.o. Sinj	Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split	Butige, Sičane, Liska	0,31455

Tablica 21. Raspon cijena određenih po Vijeću za vodne usluge (javna vodoopskrba)

	mjerna jed.	najniža	najviša	omjer
Raspon cijena	€/m^3	0,13670	0,60256	4,41[32]

4.5. Prodaja tehnološke vode

Isporuka vode koja nakon kondicioniranja može biti prikladna za ljudsku potrošnju (tzv. tehnološka voda) uređena je člankom 51. Zakona o vodnim uslugama.

Prema tim pravilima:

Osoba koja zakonito zahvaća vodu koja nije za ljudsku potrošnju, a koja nakon kondicioniranja može služiti ljudskoj potrošnji može isporučiti takvu vodu javnom isporučitelju vodnih usluga.

O isporuci takve vode sklapa se ugovor kojim se uređuje i cijena te isporuke.

Cijena isporuke takve vode ne može biti veća od troška proizvodnje vode i razumnog troška provoda vode kroz cjevovod, a može sadržavati i razumnu maržu sukladnu načelima iz članka 5. stavka 5. ovoga Zakona o vodnim uslugama[33].

[32] jednako kao i u 2023.
[33] Cijene vodnih usluga određuju se prema načelu povrata troškova od vodnih usluga (…) u granicama ekonomske učinkovitosti te načelima pravičnosti, zaštite od monopola i socijalne prihvatljivosti cijene vode. Sustav međusobnih subvencija ne može se koristiti za socijalne poticaje, osim kad je ovim Zakonom drukčije uređeno.

Nezadovoljna strana ugovora ima pravo tražiti da sud u parničnom postupku izmijeni ugovorenu cijenu isporuke vode. Do odluke suda nezadovoljna strana može tražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom mjerom odredi cijenu isporuke vode.

Vijeće je evidentiralo da se i u ovom izvještajnom razdoblju obavljala isporuka vode od strane jednog isporučitelja tehnološke vode (koji nije isporučitelj vodnih usluga) prema tri kupca, isporučitelja vodnih usluga:

Tablica 22. Prodaja tehnološke vode u 2024.

PRODAVATELJ	KUPAC	KOLIČINA	Cijena vode, bez PDV-a
			po ugovoru ili po odluci prodavatelja
INA - Industrija nafte d.d. Zagreb	Komunalije d.o.o. Đurđevac	37.738 m^3 [34]	0,26 €/m^3
	Vodovod Novska d.o.o. Novska	213.154 m^3	0,29 €/m^3
	Komunalije-vodovod d.o.o. Čazma	187.801 m^3	0,41 €/m^3

Ukupne količine prodane tehnološke vode pale su za 298.330 m^3 u 2024.

Vodovod Novska d.o.o. kupio je od INA d.d. vodocrpilište Drenov Bok 13. lipnja 2024.

[34] Podatak za 2023. Podatak za 2024. je nedostupan.

5. ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA I KLJUČNI POKAZATELJI PRUŽANJA USLUGA

5.1. Isporučitelji vodnih usluga

5.1.1. Licencirani isporučitelji vodnih usluga i de facto isporučitelji

U evidencijama resornog Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije registrirani su pravni subjekti u javnoj vodoopskrbi i javnoj odvodnji, koji u sudskom registru kao predmet djelatnosti imaju registriranu javnu vodoopskrbu i/ili javnu odvodnju.

U 2024. počelo je pripajanje isporučitelja vodnih usluga i društava za provedbu vodnokomunalnih projekata sukladno odredbama čl. 88. Zakona o vodnim uslugama i odredbama Uredbe o uslužnim područjima (NN 70/23). Vijeće se tijekom 2024. aktivno uključilo u združene radne timove Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije, Hrvatskih voda i Vijeća za vodne usluge, s ciljem da se osigura što učinkovitija integracija javnih isporučitelja vodnih usluga i pravnih osoba za provedbu vodnokomunalnih projekata u 41 jedinstvenog javnog isporučitelja na 41 uslužnom području. Pripajanja su se odvijala uglavnom u zadnjem tromjesečju 2024.

Na dan 31.12.2024. resorno Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije je imalo evidentirana 93 licencirana isporučitelja vodnih usluga [35] , tako da je broj isporučitelja vodnih usluga u 2024. smanjen s 152 na 93.

Završne financijske izvještaje od 01.01. do 31.12. 2024. (godišnje i za razdoblja do pripajanja) podnio je 141 isporučitelj vodnih usluga, pa sljedeće dvije klasifikacije temeljimo na tom broju.

Prema pravnom obliku i izvoru temeljnog kapitala isporučitelji vodnih usluga razvrstani su u 2024. kako slijedi:

Tablica 23. Isporučitelji vodnih usluga razvrstani prema pravnom obliku i izvoru temeljnog kapitala

Klasifikacija po pravnom obliku i izvoru kapitala	
isporučitelji vodnih usluga	141
društva kapitala (d.o.o.)	141
javni kapital	140
privatni kapital	1

Prema kriterijima iz propisa o računovodstvu isporučitelji vodnih usluga razvrstanu su kako slijedi:

[35] U 2024. društvima preuzimateljima pripojilo se 55 javnih isporučitelja vodnih usluga

Tablica 24. Isporučitelji razvrstani prema veličini (klasifikacija poduzetnika)

Prema računovodstvenoj klasifikaciji	Sektor - ukupno	Javni dio sektora
veliki	8	7
srednji	34	34
mali	60	60
mikro	39	39
ukupno	141	140

5.1.2. Broj zaposlenih, neto plaće[36]

Trend pada zaposlenih u sektoru vodnih usluga u Hrvatskoj nastavljen je u 2024. a sektor je napustilo 49 zaposlenika, koji nisu zamijenjeni novim.

Tablica 25. Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga

Broj zaposlenih	razlika 2024./2023.	2024.	2023.	2022.	2021.	2020.	2019.
javni isporučitelji vodnih usluga	-49	8.219	8.268	8.266	8.289	8.336	8.472
koncesionar (ZOV) i ZOV-UIP d.o.o.	0	66	66	71	64	78	79
ukupno	-49	8.285	8.334	8.337	8.353	8.414	8.551

Broj zaposlenih kalkuliran je na osnovi radnih sati.

Od 2019. do danas javni dio sektora vodnih usluga napustila su 253 zaposlenika (3,02% u odnosu na prosjek zaposlenih u istom razdoblju), koji nisu zamijenjeni drugim zaposlenicima.

Prosječna neto plaća u 2024. u javnom dijelu sektora iznosila je 1.206 €, što je za 17 % (za 177 €) više nego u 2023. (1.029 €). Ipak, ista je i dalje ispod prosječne mjesečne isplaćene neto plaća po zaposlenome u Hrvatskoj u 2024. i to za 8% (1.318 €), dok je u 2023. taj jaz iznosio nešto više d 10%.

Tablica 26. Broj zaposlenih na 1.000 priključaka

Broj zaposlenih na 1.000 priključaka	
2024.	3,8

Od 2019., kada je broj zaposlenih iznosio 4,5 na 1.000 priključaka, bilježi se značajno poboljšanje te je u 2024. iznosio 3,8 zaposlenih na 1.000 priključaka[37]. Dva su razloga

[36] Podaci FINA-e iskazani prema temeljnim financijskim izvještajima isporučitelja vodnih usluga za 2024.
[37] Za 2023. Vijeće je prijavilo podatak od 3,5 zaposlenih na 1000 priključaka, što je podatak za čiju se netočnost naknadno saznalo. Naime, dio isporučitelja je prijavljivao broj korisnika kao podatak o priključcima, što je

poboljšanja ovoga pokazatelja: (i) značajno povećanje broja kućnih priključaka. Od 2016. propisima je bilo, po prvi put dopušteno, da se financiranje gradnje građevina javne vodoopskrbe i javne odvodnje, na teret sredstava Hrvatskih voda (naknada za korištenje voda i naknada za zaštitu voda), uključi i financiranje kućnih priključaka. Do tada je izvedba kućnog priključka bio trošak krajnjeg korisnika (kućanstva). Nakon toga uslijedili su projekti sufinancirani iz fondova EU, čiji su programski uvjeti tražili da studije izvedivosti projekata, uključe i financiranje kućnih priključaka na teret sredstava projekta. Sve to je potaklo ubrzano priključivanje. (ii) te, u manjoj mjeri - kontinuirani pad broja zaposlenih u javnim isporučiteljima vodnih usluga.

5.1.3. Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje

Ovim pregledom nisu obuhvaćeni privatni isporučitelji vodnih usluga koji temeljem ugovora (koncesijski ugovori ili ugovori o javnoj nabavi) s gradovima i općinama obavljaju djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz individualnih sustava odvodnje tj. iz malih sanitarnih uređaja (septičke jame i biološki uređaji) i sabirnih jama.

5.1.4. Lokalni vodovodi

U prethodnim godinama, u Hrvatskoj je postojalo približno 200 malih nereguliranih vodovoda koji su izgrađeni sredstvima nekadašnjih mjesnih zajednica, građana u malim zajednicama, a koji nisu preuzeti u sustave organizirane javne vodoopskrbe. Ovi se vodovodi terminologijom Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) nazivaju lokalnim vodovodima, a u međunarodnim se izvještajima obrađuju kao organizacije utemeljene u lokalnim zajednicama (CBOs) [38] ili se jednostavno označuju kao samoisporuke[39]. Vijeće nije pratilo postupke uključivanja lokalnih vodovoda u sustave javne vodoopskrbe.

5.1.5. Koncesije za pročišćavanje otpadnih voda

U 2024. Grad Zagreb je raskinuo koncesiju pročišćavanja otpadnih (obavijest datirana 24. siječnja 2024.) s učinkom od 3. kolovoza 2024., kada je Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb stupila u posjed objekta i pripadnog zemljišta Centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu (CUPOVZ), a koncesionar Zagrebačke otpadne vode d.o.o. istupio iz posjeda.

U 2024. na snazi su bile ove tarife cijene vodne usluge pročišćavanja i naknade za razvoj za građevine pročišćavanja otpadnih voda:

rezultiralo povećanim brojem u odnosu na broj tehničkih priključaka (broj priključnih vodova = broj priključnih okana).

[38] Community based organisations

[39] Eng.. *Self - provision*

Tablica 27. Cijena vodne usluge pročišćavanja u Gradu Zagrebu i naknada za razvoj za CUPOVZ

Pročišćavanje otpadnih voda u Gradu Zagrebu	Kućanstva		Ostali korisnici	
	kn/m^3	€/m^3	kn/m^3	€/m^3
Cijena vodne usluge pročišćavanja (CVU)	1,28	0,16989	3,94	0,52293
Naknada za razvoj CUPOVZ-a (NZR)	3,7	0,49107	11,83	1,57011
ukupno	4,98	0,66096	15,77	2,09304

5.1.6. Specifičnosti u sektoru vodnih usluga

Specifičnosti u sektoru vodnih usluga su i: VSI Vodovod Butoniga d.o.o. Buzet i Bjelovarsko – bilogorske vode d.o.o. Bjelovar[40].

Oba društva su osnovana kao društva za provedbu vodno-komunalnih projekata. Nakon završetka projekata oba posluju kao društva za upravljanje infrastrukturnom imovinom, iznajmljuju vodnu infrastrukturu drugim isporučiteljima vodnih usluga[41] i time jedini ili pretežiti prihod neizravno ostvaruju iz cijene vodnih usluga. Oba posluju bez punog povrata troškova.

5.2. Javna vodoopskrba

5.2.1. Količine vode za ljudsku potrošnju – zahvaćena, fakturirana i neprihodovana voda[42]

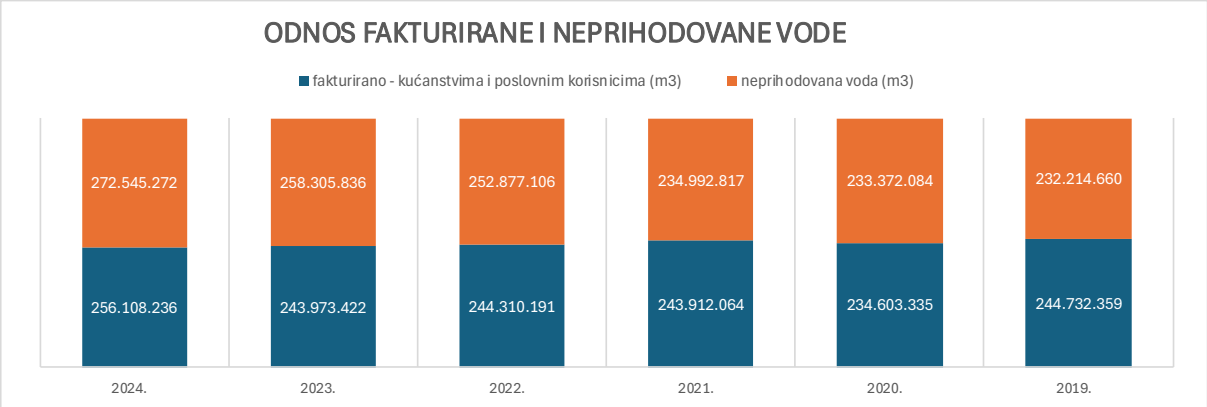
Podaci o količinama vode za ljudsku potrošnju za potrebe javne vodoopskrbe zahvaćene iz površinskih i podzemnih voda, o fakturiranim količinama vode kućanstvima i poslovnim korisnicima te o neprihodovanoj vodi, prikazani su niže u tablici.

[40] Trgovački sud u Bjelovaru rješenjem broj St-112/2022 od 29.04.2022. godine otvara stečajni postupak nad dužnikom Bjelovarsko-bilogorske vode d.o.o.
[41] Istarskom vodovodu d.o.o. Buzet odnosno Komunalijama-vode d.o.o. Čazma
[42] Umjesto termina isporučene količine vode koristimo termin fakturirana voda, a umjesto termina gubici vode koristimo termin neprihodovana voda, sve prema klasifikaciji u tablici vodne bilance iz metodologije Međunarodne vodne udruge (IWA). Prema toj klasifikaciji neprihodovanu vodu čine: (i) stvarni gubici (curenja na cjevovodima, prelijevanja u vodospremama, curenja na priključcima i elementima), (ii) prividni gubici (netočnost mjerenja na vodomjerima, neovlaštena potrošnja) i (iii) nefakturirana ovlaštena potrošnja (ispiranja u tehnološkom procesu, vatrogasna voda, voda za zalijevanje parkova i drugih javnih zelenih površina).

Tablica 28. Zahvaćena, fakturirana i neprihodovana voda za ljudsku potrošnju

ZAHVAĆENO / FAKTURIRANO/ NEPRIHODOVANO	zahvaćeno (m^3)	fakturirano- kućanstvima i poslovnim korisnicima (m^3)	neprihodovana voda (m^3)	
razlika 2024./2023.	26.374.250	12.134.814	14.239.436	%
2024.	**528.653.508**	**256.108.236**	**272.545.272**	**52**
2023.	502.279.258	243.973.422	258.305.836	51

Zahvaćene količine u 2024. povećane su za više od 26 milijuna m^3 [43], a fakturirane količine porasle su za više od 12 milijuna m^3 vode u odnosu na 2023. Količine neprihodovane vode veće su za 14 milijuna m^3, a iskazane su kao razlika između zahvaćenih i fakturiranih količina vode iznose 52%. U projektu „Potpora smanjenju gubitaka vode u okviru reforme vodnoga sektora u Republici Hrvatskoj“, koji su vodile Hrvatske vode, postavljeni su vodomjeri na svim vodozahvatima u Hrvatskoj do isteka 2023. te je moguće da je iz tog razloga evidentirano veće zahvaćanje voda.

Grafikon 5.a. Odnos fakturirane i neprihodovane vode

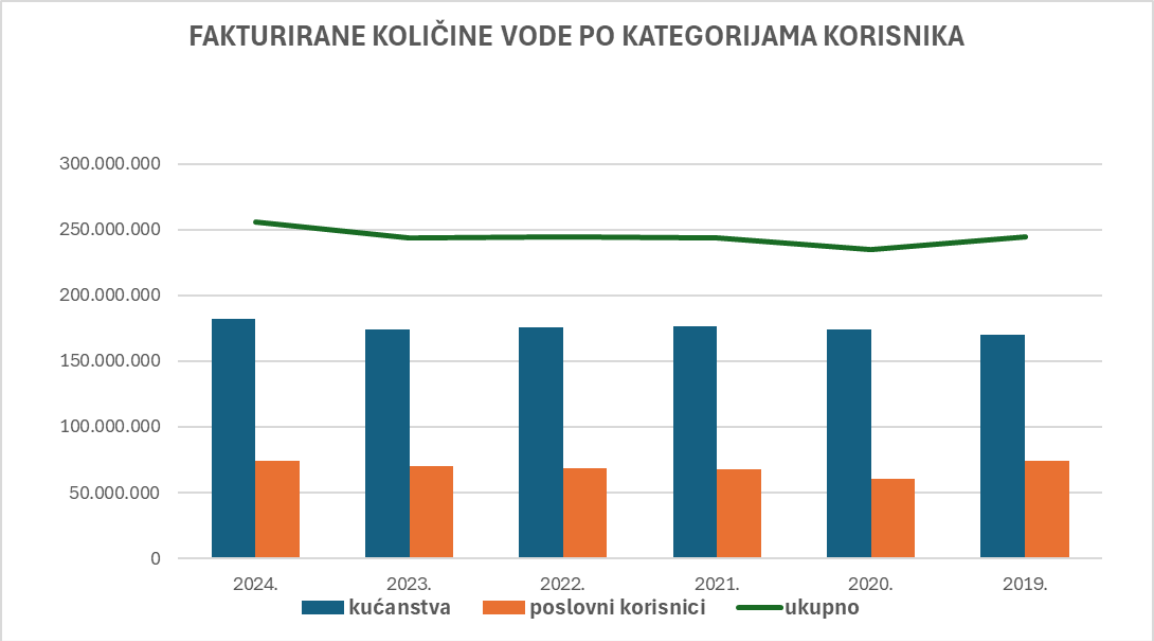
Tablica 29. Kućanstva i poslovni korisnici – fakturirane količine vode

FAKTURIRANA VODA PO KATEGORIJAMA KORISNIKA	kućanstva	poslovni korisnici	ukupno
razlika 2024./2023.	8.188.682	3.946.132	12.134.814
2024.	**181.985.748**	**74.122.487**	**256.108.235**
udjel (%)	**71**	**29**	**100**
2023.	173.797.066	70.176.356	243.973.422
udjel (%)	71	29	100

U 2024. povećane su isporuke kućanstvima za nešto više od 8 milijuna m^3, a poslovnim korisnicima su petu godinu za redom porasle, ovaj put za nešto ispod 4 milijuna m^3 u odnosu na 2024.

[43] U 2023. za više od 5 milijuna m^3.

Odnos potrošnje u Hrvatskoj između kućanstava i poslovnih korisnika se u zadnjih šest godina uvijek kretao blizu omjera 70:30, a i u 2024. je u približnim okvirima (71:29).

Grafikon 5.b. Fakturirane količine vode po kategorijama korisnika

5.2.2. Isporučene količine vode u javnoj vodoopskrbi drugim isporučiteljima

Količine vode u isporuci među isporučiteljima vodnih usluga (javna vodoopskrba drugom isporučitelju vodnih usluga ili veleisporuka) prikazane su u nižoj tablici:

Tablica 30. Količine vode u veleisporuci

VELEISPORUKE	Količine vode u veleisporuci (m^3)	Broj isporučitelja - prodavatelja	Udjeli količina u veleisporuci u ukupnim isporukama
2024.	**52.914.904**	**48**	**21**
2023.	43.056.156	51	17
2022.	45.371.890	50	19
2021.	43.154.197	49	18
2020.	37.477.375	49	16
2019.	41.378.635	47	17

U 2024. značajno su povećane količine vode u veleisporuci i to za cca 10 milijuna m^3. Udjel veleisporuka u ukupnim isporukama je sa 17% porastao na 21%. [44]

[44] Jedan od značajnijih razloga ovog povećanja je puštanje u rad vodocrpilišta Kosnica izgrađenog u okviru projekta Regionalnog vodoopskrbnog sustava Zagrebačke županije-Zagreb istok. S vodocrpilišta Kosnica voda se putem cjevovoda Vodoopskrbe i odvodnje grada Zagreba d.o.o. (dalje VIO Zagreb) transportira do istoka

5.2.3. Količina vode nužna za osnovne potrebe kućanstva

Nužne količine vode za ljudsku potrošnju određuju se za različite potrebe i za različite razine, i to:

- u većini okolnosti (u svjetskim okvirima)
- u slučaju nužde (u svjetskim okvirima)
- higijenskog minimuma (u svjetskim okvirima)
- u slučaju obustava i ograničenja isporuka ili planiranih ili neočekivanih prekida isporuke (u okvirima država)
- limita potrošnje za primjenu socijalne tarife za isporuku kroz fiksne mreže javne vodoopskrbe (u okvirima država).

Nužne količine vode za ljudsku potrošnju prikazane su u slijedećoj tablici:

Tablica 31. Nužne količine vode za ljudsku potrošnju

litara dnevno po stanovniku	okolnosti	preporuka ili propis	osnova ili sankcija propisa
7,5	u većini okolnosti	WHO[45]	utemeljeno na potrebama dojilje, s umjerenom tjelesnom aktivnošću pod iznadprosječnim vanjskim temperaturama
15	u slučaju nužde	WHO	
20	higijenski minimum	WHO	upražnjavanje osnovne higijene i osnovne prehrambene higijene; pranje rublja i kupanje zahtijevaju veće količine osim ako nisu obavljeni na izvoru

Zagrebačke županije. Pritom se bilježi veleisporuka Vodoopskrbe i odvodnje Zagrebačke županije d.o.o. (dalje u tekstu VIO ZŽ) prema VIO Zagreb te potom i veleisporuka vode VIO Zagreb preuzimatelju VIO ZŽ (razlika u odnosu na 2023. cca 8.mil.m3).

[45] UN Svjetska zdravstvena organizacija

50	obustave ili ograničenja isporuke; planirani ili neočekivani prekidi	Zakon o vodnim uslugama	isporuka (mobilna ili iz fiksnih mreža) osigurava se u vremenu od najmanje osam sati i na mjestu koje odredi isporučitelj vodnih usluga općim uvjetima isporuke vodnih usluga, vodeći računa o socijalno ugroženim korisnicima (kod obustava i ograničenja) odnosno o ranjivosti korisnika (planirani ili neočekivani prekidi isporuke)
70	limit potrošnje za primjenu socijalne tarife	Ur. MET	iznad propisanog limita primjenjuje se puna tarifa, u skladu sa Zakonom o vodnim uslugama

5.2.4. Prosječna potrošnja vode za ljudsku potrošnju

Prosječna potrošnja vode za ljudsku potrošnju prikazana je u nižoj tablici:

Tablica 32. Prosječna dnevna potrošnja po stanovniku i prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu

Prosječna potrošnja vode	litara/dnevno po stanovniku	m^3/ mjesečno po kućanstvu
2024.	**147**	**11,87**
2023.	141	11,61
2022.	143	11,73
2021.	143	12,05
2020.	135	11,34
2019.	132	11,1

Prosječna potrošnja u kućanstvima u 2024. iznosila je 147 litara/dnevno po stanovniku, a prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu porasla je s 11,61 m^3 u 2023. na 11,87 m^3/mjesečno po kućanstvu. Prosječan broj članova kućanstva prema Popisu stanovništva iz 2021. iznosi 2,7.

6. FINANCIJSKI POKAZATELJI SEKTORA VODNIH USLUGA

6.1. Financijsko poslovanje

Vijeće je obradilo financijske izvještaje za 2024. za 146 pravnih subjekata[46] u sektoru vodnih usluga, i to: 141 isporučitelja vodnih usluga, 4 pravne osobe za provedbu vodnogospodarskih projekata[47] te za 1 podugovaratelja koncesionara.[48] Četrdeset devet (49) isporučitelja vodnih usluga podnijelo je završne financijske izvještaje za razdoblje kraće od jedne godine, tj. za razdoblje do datuma pripajanja odnosno do prestanka ugovora o koncesiji, a nakon tog razdoblja do isteka 2024. njihovi financijski izvještaji su konsolidirani sa društvima preuzimateljima.

Financijsko poslovanje sektora vodnih usluga prati se sa stajališta njegove financijske samoodrživosti i učinkovitosti ali i kao dopunski kontrolni indikator povrata troškova vodnih usluga kroz cijenu vodnih usluga i naknadu za razvoj.

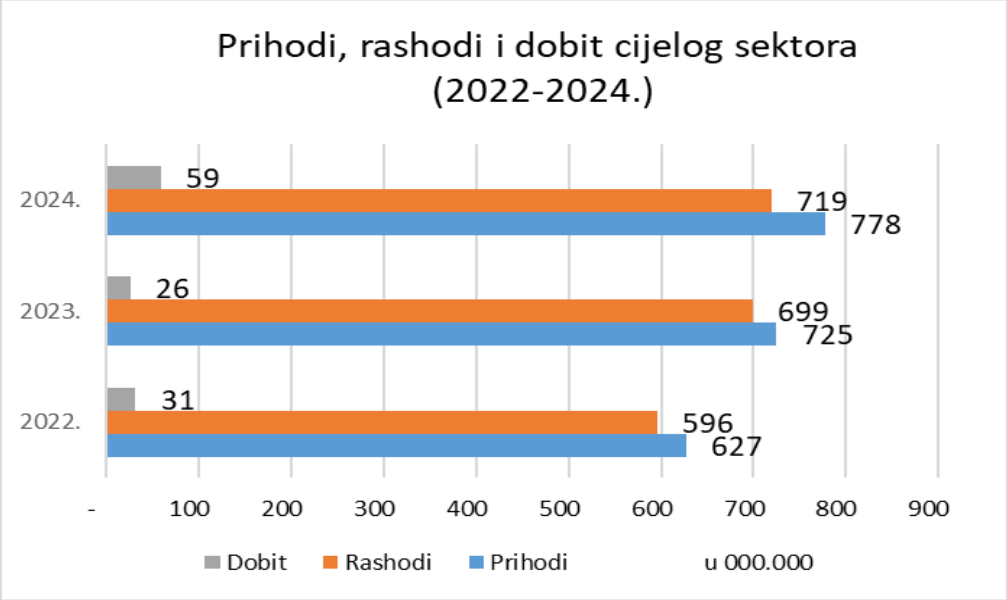
Tablica 33. Sektor vodnih usluga - ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubitak

Sektor vodnih usluga	2024. (€)	2023. (€)	Razlika 2024./2023.
Ukupni prihodi	777.590.243	724.860.107	52.730.136
Ukupni rashodi	718.998.520	698.714.869	20.283.651
Dobit prije oporezivanja	58.591.723	26.145.238	32.446.485
Dobit nakon oporezivanja	45.497.386	20.071.318	25.426.068

U 2024. ukupni prihodi cijelog sektora vodnih usluga bilježe rast od cca 53 milijuna € u odnosu na 2023., što predstavlja rast od 7,27%. Ukupni rashodi veći su za cca 20 milijuna € u odnosu na 2023., što predstavlja pad od 2,90%. Cijeli sektor agregirano bilježi pozitivan rezultat za 2024. Dobit prije oporezivanja bila je na cca 59 milijuna € ili 7,54% u odnosu na ukupne prihode sektora, dok je dobit nakon oporezivanja iznosila cca 45 milijuna € ili 5,85% u odnosu na ukupne prihode sektora, a što je pokazatelj da cijeli sektor agregirano prelazi 5% dopuštene granične marže.

U 2024. godini 8 velikih isporučitelja ostvarilo je ukupne prihode u iznosu od 346 milijuna € odnosno 44,33%[49] ukupnih prihoda sektora vodnih usluga. Isporučitelji srednje veličine ostvarili su prihode u iznosu od 296 milijuna €, odnosno 38,03% ukupnih prihoda. Mali isporučitelji ostvarili su prihode u iznosu od 124 milijuna € odnosno 15,96% ukupnih prihoda, dok su mikro isporučitelji ostvarili prihode u iznosu od 12 milijuna € odnosno 1,58% ukupnih prihoda sektora vodnih usluga.

[46] Broj javnih isporučitelja vodnih usluga je u 2024., zbog pripajanja, smanjen je s 152 na 92 (31.12.2024.). Od njih je 141 isporučitelj podnio završne financijske izvještaje za 2024.
[47] VSI Vodovod Butoniga d.o.o., Martinela d.o.o. Kaštelir- Labinci, Kanfanar odvodnja d.o.o., Kanfanar i Usluga Višnjan d.o.o., Višnjan.
[48] Zagrebačke otpadne vode - upravljanje i pogon d.o.o.
[49] U 2023. veliki su ostvarili 39,86%, srednji 40,69%, a mikro i mali 19,45% od ukupnih prihoda.

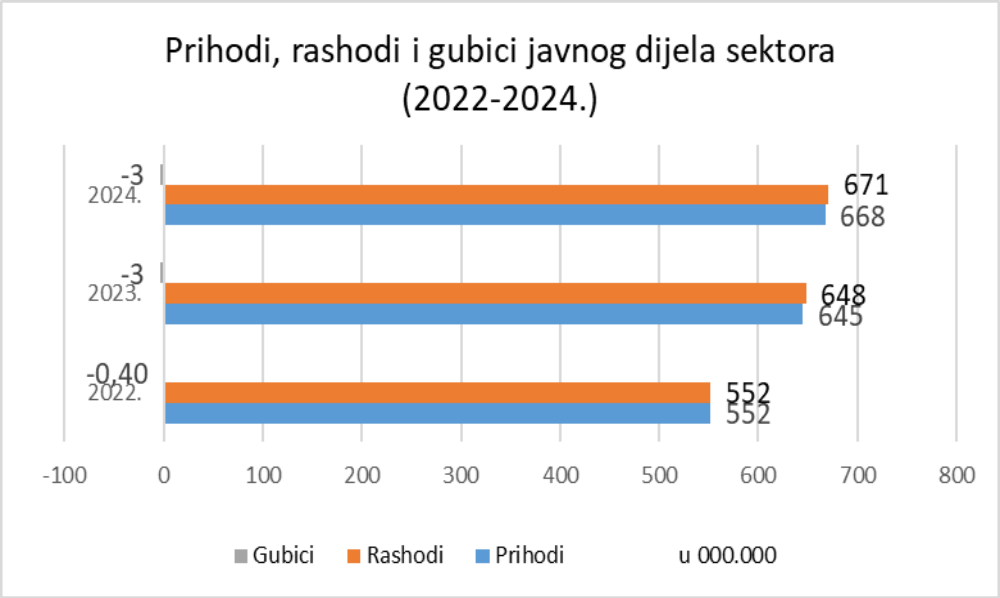
Grafikon 6. Sektor vodnih usluga – kretanje prihoda, rashoda i dobit (2022.-2024.)

Grafički prikaz prikazuje kretanje prihoda i rashoda cijelog sektora u razdoblju od 2022.-2024., iz kojeg je vidljiv trend rasta prihoda po stopi većoj od rasta rashoda.

Tablica 34. Javni dio sektora vodnih usluga - ukupni prihodi, rashodi i gubitak

Javni dio sektora vodnih usluga	**2024. (€)**	**2023. (€)**
Ukupni prihodi	667.597.055	645.733.016
Ukupni rashodi	671.098.507	648.382.419
Gubitak prije oporezivanja	-3.501.452	-2.649.403
Gubitak nakon oporezivanja	-4.457.225	-3.522.111

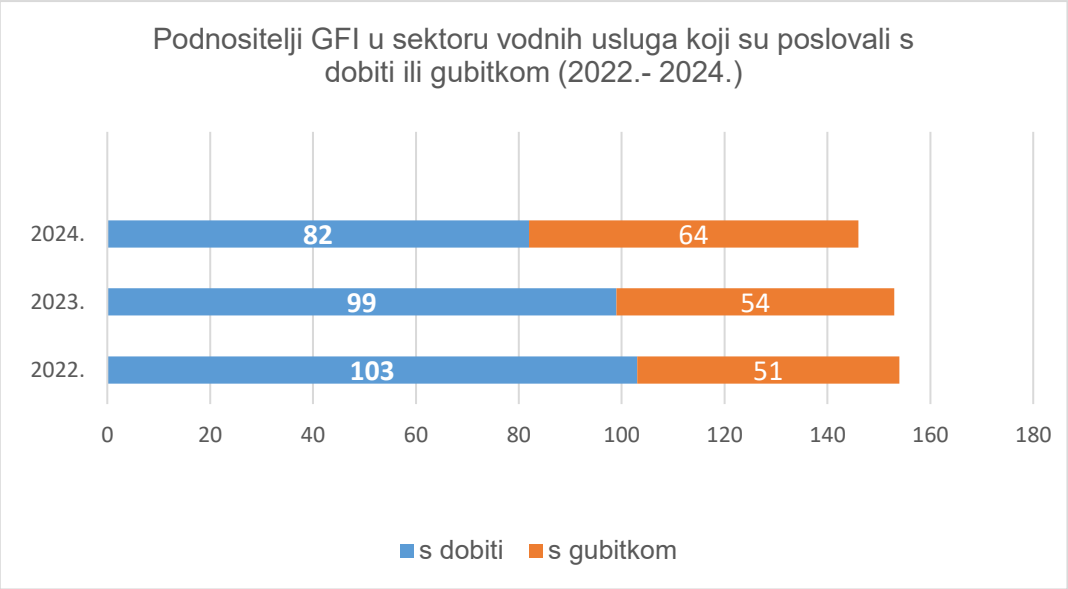
U javnom dijelu sektora vodnih usluga ukupni prihodi povećali su se za cca 22 milijuna € odnosno 3,39%, a rashodi su povećali za cca 23 milijuna € odnosno 3,50% u odnosu na 2023. Javni dio sektora ostvario je u 2024. gubitak prije oporezivanja od 3,5 milijuna € koji je zadržan unutar niske stope od 0,52% u odnosu na ukupne prihode javnog dijela sektora.

Grafikon 7. Javni dio sektora – kretanje prihoda, rashoda i gubitaka (2022.-2024.)

Grafika prikazuje trend rasta rashoda u razdoblju od 2022. do 2024., dok prihodi nisu bili dostatni za pokriće rashoda.

Broj isporučitelja koji su poslovali s dobiti ili gubicima u 2024., i u prethodnim godinama prikazan je u nižem grafikonu.

Grafikon 8. Sektor vodnih usluga – kretanje dobiti i gubitaka prema broju podnositelja GFI (2022.-2024.)

6.2. Podnositelji GFI koji su poslovali s gubitkom

Broj podnositelja GFI u sektoru vodnih usluga koji su poslovali s gubitkom povećao se u odnosu na 2023. godinu sa 54 na 64.

Od ukupnog broja podnositelja GFI u sektoru vodnih usluga koji su poslovali s gubitkom (64) u 2024. godini, njih 22 je klasificirano kao mikro poduzetnik, 28 kao mali poduzetnik, 13 kao srednje veliki poduzetnik, a 1 kao veliki poduzetnik. Ovaj pokazatelj je posebno važan jer govori da je 37% srednje velikih subjekata te 12,50% velikih subjekata poslovalo sa gubitkom.

Tablica 35. Podnositelji GFI u sektoru vodnih usluga, s najvišim iskazanim gubitkom u 2024.

Sektor vodnih usluga	2024. (€)	2023. (€)	Razlika 2024./2023.
Ukupni prihodi	777.590.243	724.860.107	52.730.136
Ukupni rashodi	718.998.520	698.714.869	20.283.651
Dobit prije oporezivanja	58.591.723	26.145.238	32.446.485
Dobit nakon oporezivanja	45.497.386	20.071.318	25.426.068

Iz gore navedene tablice je vidljivo da je jedan (1) od 8 velikih isporučitelja završio poslovnu godinu s financijskim gubitkom, a to je Vodovod-Osijek d.o.o. Osijek.

U nalazima revizorskih izvještaja za isporučitelje koji su poslovali s gubitkom kao glavni razlozi navode se:

Vodovod-Osijek d.o.o., Osijek

Društvo je u 2024. godini ostvarilo gubitak u iznosu od 1.451 tisuću €, dok je prethodne godine poslovalo s pozitivnim rezultatom.

Poslovni prihodi su u tekućoj godini povećani za 26,27% u odnosu na prethodnu godinu. Najveće razlike evidentne su na prihodima od državnih potpora iz razloga povećanog obuhvata imovine koja nije financirana vlastitim sredstvima, a posljedica je procesa pripajanja javnih isporučitelja vodnih usluga, kao i na ostalim poslovnim prihodima zbog subvencije Grada u iznosu od 1,7 milijuna €. U financijskim prihodima kamate su povećane za 13,85% u odnosu na prethodnu godinu.

Ukupni troškovi poslovanja veći su odnosu 6.075 tisuća € što je za 34,73% više u odnosu na prethodnu godinu. Rast troškova bilježe materijalni troškovi za 1.861 tisuća € tj. za 45,41% zbog porasta cijena energenata i materijala. Rast bilježe i troškovi vrijednosnog usklađenja imovine i rezerviranja za troškove i rizike. Ostali troškovi i rashodi poslovanja u granicama su troškova i rashoda evidentiranih u prethodnoj godini. Financijski rashodi u odnosu na prethodnu godinu manji su za 45,73%.

Uprava prati strukturu izvora financiranja na mjesečnoj razini. Izvori financiranja redovnog poslovanja su iz izvora vlastitih novčanih sredstava. Sredstva za investicije u infrastrukturu osiguravaju jedinice lokalne samouprave gdje se izvode radovi – kroz sredstva razvoja, uplatama JLS i učešćem Hrvatskih voda sukladno ugovorima. Likvidnost ukazuje da je na dan 31.12.2024. Društvo raspoloživim novčanim sredstvima može pokriti 45,17% ukupnih kratkoročnih obveza, dok ima negativni obrtni kapital koji govori da kratkotrajne obveze nisu u

potpunosti pokrivene kratkotrajnom imovinom. Društvo je u 2024. poslovalo s gubitkom te su pokazatelji profitabilnosti i rentabilnosti negativni.

Sisački vodovod d.o.o., Sisak

Društvo u zadnjih nekoliko godina posluje s gubitkom te je i 2024. ostvarilo gubitak od 1.331 tisuća €. Gubitak u odnosu na prethodnu godinu povećao se za 753 tisuće € .

Ukupni prihodi Društva smanjili su se za 6.236 tisuća €, tj. za 58,44% u odnosu na prethodnu godinu. Najveće smanjenje je u ostalim prihodima i to 6.000 tisuća €, što bilježi smanjenje od 36,68%, a to je na poziciji prihoda od potpora koje predstavljaju potpore Fonda solidarnosti za sanaciju štete od potresa, potpore Nacionalnog plana za oporavak, potpore Grada Siska te potpore prema Uredbi o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije, a odnose se na troškove električne energije.

Troškovi poslovanja u 2024. manji su za 5.466 tisuća € u odnosu na prethodnu godinu i najveći pad bilježe materijalni troškovi na poziciji trošak sirovina i materijala (potrošna energija) za 839 tisuća € i na poziciji ostali vanjski troškovi (konstrukcija obnova građevina) za 4.939 tisuća € i povećanje na stavci održavanje za 640 tisuća €.

Vodovod Dubrovnik d.o.o., Dubrovnik

Društvo je u odnosu na prethodnu godinu ostvarilo gubitak u iznosu od 1.280 tisuća €.

Ostvareni ukupni prihodi veći su za 5%, od toga prihodi od prodaje ostvareni su u iznosu od 8.393 €, od čega 57% otpada na prihod od vode, 22% na prihod od odvodnje, 8% na prihod od usluga i 4% na prihod od pročišćavanja. Strukturu ostalih prihoda čine u najvećem dijelu prihodi koji se odnose na EU projekt Aglomeracija Dubrovnik i prihod od učeća Hrvatskih voda

Troškovi poslovanje u 2024. veći su u odnosu na prethodnu godinu za 16% , dok materijalni troškovi sudjeluju s 27% unutar strukture troškova. Troškovi osoblja veći su u odnosu na prethodnu godinu za 623 tisuća €, što u ukupnim troškovima iznosi 31%, a amortizacija 33%.

Hidorbel d.o.o. Belišće

Društvo je 2024.ostvarilo gubitak od 1.253 tisuća €.

Ostvareni prihodi u visini od 1.261 tisuću € ostvareni su isporukom vode fizičkim i pravnim osobama te od prodaje vode drugim distributerima i prihoda od vodovodnih i kanalizacijskih priključaka. Ostvareni prihodi su ostali na približnoj razini ostvarenih prihoda 2023. tj. manji su 1,42%.

Troškovi ne prate pad prihoda, već su veći u odnosu na prethodnu godinu i to za 1.510 tisuća €, gdje se bilježi najveći rast u odnosu na prethodnu godinu i to za 16 povećanje troškova osoblja, amortizacija je veća za 29,81% te ostali troškovi za 50,69%. Ostali poslovni rashodi bilježe rast u apsolutnom iznosu za 859 tisuća €, gdje se iznos od 832 tisuće € odnosi na glavnicu tužbenog zahtjeva tužitelja Dvorac d.o.o. Valpovo za višegodišnji spor okončan po pravomoćnom rješenju Visokog trgovačkog suda od 26.03.2024.

Hidrobel d.o.o. Belišće, pripojeno je društvu Vodovod – Osijek d.o.o. 30.11.2024. kao Podružnica br. 002. Društvo preuzimatelj osigurava nastavak svih poslovnih aktivnosti na

način da vremenska neograničenost poslovanja nije dovedena u pitanje, a zaposlenici su pripajanjem zaposleni u društvu preuzimatelju.

Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci

Društvo je u 2024. ostvarilo manji gubitak u odnosu na prethodnu godinu i to s 1.077 tisuća € na 971 tisuću € i to relativnim povećanjem poslovnih prihoda za 535 tisuća €.

Na svim pozicijama prihoda Društvo bilježi relativni rast, a najviše na poziciji prihodi od prodaje izvan grupe i to 500 tisuća €.

Troškovi poslovanja u odnosu na prethodnu godinu veći su za 425 tisuća € u odnosu na prethodnu godinu. Najviše su porasli ostali vanjski troškovi i to na poziciji usluge kooperanata na izvođenju radova i to 128 tisuća €.

Odvodnja d.o.o., Zadar

Bilješke uz financijske izvještaje ili revizorski izvještaji za ovo društvo nisu bili dostupni za 2024.

Društvo je je 2025. pripojeno Vodovodu d.o.o. Zadar, a iz sudskog registra je brisano 24.04.2025.

Vodovod d.o.o., Slavonski Brod

Društvo je u 2024. ostvarilo gubitak u iznosu od 500 tisuća €, što je u odnosu na prethodnu manje za 308 tisuća €.

Prihodi ostvareni u 2024. manji su za 314 tisuća €, dok su troškovi poslovanja značajno manji u odnosu na prethodnu godinu, ali ne dostatno da bi se ostvario pozitivni rezultat.

Ličke vode d.o.o., Gospić

Društvo je kao i prethodne godine poslovalo s značajno većim gubitkom koji iznosi oko 392 tisuće €, što je više za 368 tisuća €.

Ukupni prihodi poslovanja neznatno su veći u odnosu na prethodnu 2023. i to za 0,01%. Prihodi se sastoje od poslovnih prihoda i financijskih prihoda. Poslovne prihode čine prihodi od prodaje čiji udjel je 83,73% i ostalih poslovnih prihoda čiji je udjel 16,27% u ukupnim poslovnim prihodima.

Troškovi poslovanja u 2024. veći su za 13,72% u odnosu na prethodnu godinu i to najviše na poziciji troškovi osoblja 24,89 % što upućuje na činjenicu da su se plaće zaposlenika povećale za navedeni postotak i ostalih troškova 44,35% koji se odnose na troškove prijevoza radnika, potpore i prigodne nagrade radnicima sukladno Pravilniku o radu Društva, naknade članovima Nadzornog odbora i dr.

Komunalac d.o.o., Biograd na moru

Društvo je kao i prethodne godine poslovalo s značajno većim gubitkom koji iznosi oko 345 tisuće €, što je više za 323 tisuća € u 2024.

Ukupni prihodi veći su za 949 tisuća €, ali troškovi također bilježe veliki rast i to 1.272 tisuća €. Na svim značajnijim pozicijama bilježi se rast troškova.

VG Vodoopskrba d.o.o., Velika Gorica

Društvo je u 2024. ostvarilo gubitak od 338 tisuća € u odnosu na prethodnu 2023. kada je poslovalo s pozitivnim rezultatom.

Poslovni prihodi manji su za 876 tisuća € ,a najveće smanjenje se bilježi ostalim poslovnim prihodima i to na poziciji prihod od subvencija plaća jedinice za provedbu EU projekata i prihod od potpora za utrošenu električnu energiju.

Troškovi poslovanja iako su manji u odnosu na prethodnu godinu za 472 tisuće € nije dostatna racionalizacija radi ostvarenja pozitivnog rezultata. Na svim pozicijama se bilježi smanjenje troškova, izuzev troškova osoblja koje je veće u odnosu na 436 tisuća € (broj zaposlenih je prosječno 154). Troškovi amortizacije također bilježe rast od 392 tisuće €.

6.3. Podnositelji GFI koji su poslovali s dobitkom

Broj podnositelja GFI u sektoru vodnih usluga koji su poslovali s dobitkom smanjio se sa 99 na 82.

Podnositelji GFI, u sektoru vodnih usluga, s najvišom iskazanom dobiti u 2024. prikazani su u nižoj tablici.

Tablica 36. Podnositelji GFI, u sektoru vodnih usluga, s najvišom iskazanom dobiti u 2024.

CIJELI SEKTOR	2024. – gubitak razdoblja (€)
Vodovod-Osijek d.o.o., Osijek	1.451.865
Sisački vodovod d.o.o., Sisak	1.332.358
Vodovod Dubrovnik d.o.o., Dubrovnik	1.281.035
Hidrobel d.o.o. Belišće	1.252.684
Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci	970.925
Odvodnja d.o.o., Zadar	717.957
Vodovod d.o.o., Slavonski Brod	500.395
Ličke vode d.o.o. za vodoopskrbu i odvodnju, Gospić	391.946
Komunalac d.o.o., Biograd na moru	344.909
VG Vodoopskrba d.o.o., Velika Gorica	338.011

Najveću dobit generirali su koncesionar pročišćavanja otpadnih voda u Zagrebu (Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb), Vodovod i odvodnja d.o.o., Benkovac d.o.o. te društvo koje je za koncesionara obavljalo uslugu upravljanja i pogona uređajem za pročišćavanje otpadnih voda u Zagrebu (Zagrebačke otpadne vode-upravljanje i pogon d.o.o. Zagreb).

6.4. Poslovni i ostali poslovni prihodi

Tablica 37. Sektor vodnih usluga - struktura prihoda

CIJELI SEKTOR	2024. (€)	udjeli u ukupnom prihodu (%)
I. Ukupni prihodi	777.588.492	100
a) Poslovni prihodi	704.518.669	90,6
aa) Prihodi od prodaje	477.165.565	61,36
ab) Ostali poslovni prihodi	227.353.104	29,24
b) Financijski prihodi	73.069.823	9,4

Odnos između prihoda od prodaje (vodnih usluga) i ostalih poslovnih prihoda osnažen je u korist prihoda od prodaje u 2024. u odnosu na 2023. za 4,55 postotna boda i iznosi 67,23% prema 32,27%.[50] U stavci „ostali poslovni prihodi“ ostvareni su prihodi od: (i) bespovratnih kapitalnih pomoći (donacije EU fondova, Hrvatskih voda i proračuna) skinute s bilančnih pozicija odgođenih prihoda, (ii) sredstava naknade za razvoj, skinuta s bilančnih pozicija odgođenih prihoda, (iii) subvencija državnog i lokalnih proračuna za pokriće operativnih troškova, (iv) ostalih dopuštenih djelatnosti, ali i (v) priznavanja prihoda s osnove uporabe vlastitih proizvoda, roba i usluga. Ove prakse pokazuju da je održivost upravljanja javnim isporučiteljima vodnih usluga visoko ovisna o investicijskim i operativnim donacijama.

6.5. Odnos poslovnih prihoda i poslovnih rashoda

Tablica 38. Odnos poslovnih prihoda i poslovnih rashoda

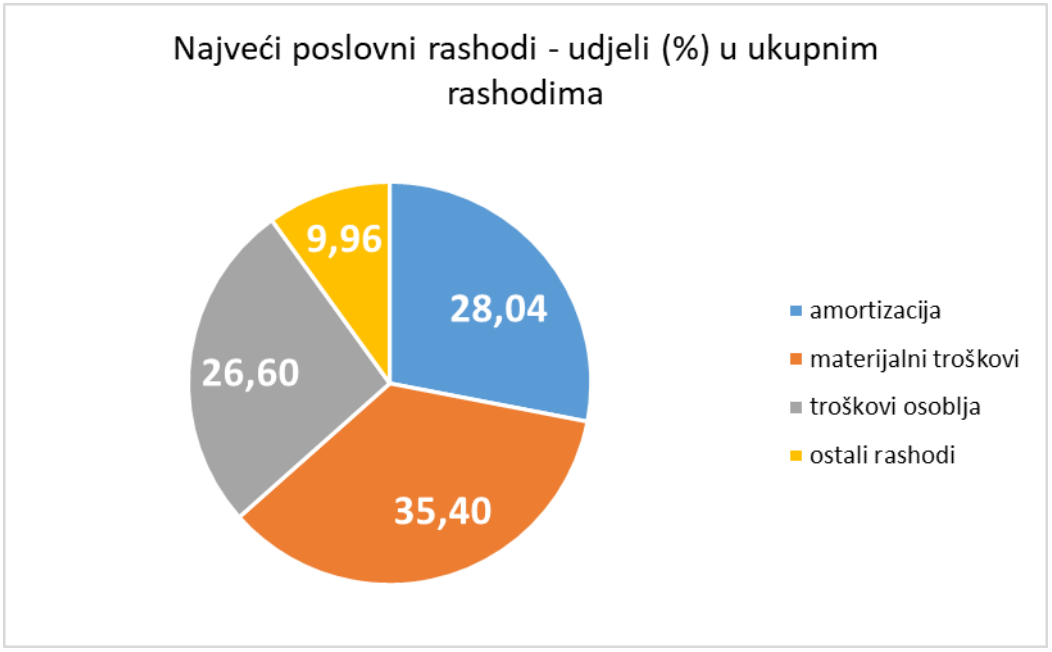
CIJELI SEKTOR	2024.	udjeli u poslovnom prihodu (%)
I. POSLOVNI PRIHODI	704.518.669	X
II. POSLOVNI RASHODI	714.295.498	1,4
Razlika (I-II)	-9.776.829	-1,4
1. Promjene vrijednosti zaliha proizvodnje u tijeku i gotovih proizvoda	-76.974	-0,01
2. Materijalni troškovi	249.337.561	35,4
3. Troškovi osoblja	187.391.652	26,6
4. Amortizacija	197.547.296	28,04
5. Ostali troškovi	48.584.054	6,9
6. Vrijednosna usklađenja	13.722.858	1,95
a) dugotrajne imovine, osim financijske imovine	*4.661.565*	0,66

[50] U 2023. odnos je bio 63,10% prema 38,82%.

b) kratkotrajne imovine, osim financijske imovine	*9.061.293*	1,29
7. Rezerviranja	9.942.498	1,41
8. Ostali poslovni rashodi	7.846.553	1,11

Sektor vodnih usluga imao je negativan saldo između poslovnih prihoda i poslovnih rashoda (cca 9,8 milijuna €) što je - 1,40% u odnosu na poslovni prihod.

Tri najveća poslovna rashoda su materijalni troškovi (35,40%), amortizacija dugotrajne imovine (28,04%) i troškovi osoblja (26,60%),[51] koji zajedno čine 90,04% rashoda. Materijalni troškovi uključujući troškove energenata smanjili su za 11% u odnosu na 2023., dok su se troškovi osoblja povećali za 15%, a troškovi amortizacije veći su za 5,64%.

Grafikon 9. Najveći rashodi poslovanja

Troškovi vrijednosnog usklađenja kratkotrajne imovine imali su udjel od 1,95% u ukupnim prihodima i povećali su se za 0,88% u odnosu na prošlu godinu, prvenstveno zbog smanjenja kod Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o. Zagreb. Prije stupanja na snagu Uredbe o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga (NN 70/23) tj. prije 29.6.2023. Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (NN 112/10) bila je propisana gornja granica vrijednosnog usklađenja kratkotrajne imovine od 5%.

[51] U 2023. materijalni troškovi – 40,19%, amortizacija 26,75%, a troškovi osoblja 23,30%.

Tablica 39. Financijski prihodi i rashodi

CIJELI SEKTOR	2024	udjeli u ukupnom prihodu (%)
III. FINANCIJSKI PRIHODI	73.069.823	9,40%
7. Ostali prihodi s osnove kamata	15.393.143	2,00%
IV. FINANCIJSKI RASHODI	4.703.022	0,61%
3. Rashodi s osnove kamata i slični rashodi	4.350.260	0,56%

Od ostalih prihoda s osnove kamata u iznosu od 15 milijuna €, Zagrebačke otpadne vode d.o.o. ostvarile su 11,2 milijuna €, a svi javni isporučitelji vodnih usluga 4,2 milijuna €. U pravilu je riječ o velikim ili srednje velikim javnim isporučiteljima koji imaju uvedenu naknadu za razvoj.[52]

[52] Riječ je o javnim isporučiteljima koji su imali ekonomsku osnovu (priljev sredstava naknade za razvoj) za ostvariti financijski prihod.

7. STRUČNA MIŠLJENJA, STAJALIŠTA, SMJERNICE I OBAVIJESTI

U 2024. Vijeće je temeljem zahtjeva isporučitelja vodnih usluga izdalo niz stručnih mišljenja, od kojih se u bitnom razlikuju dvije skupine, od kojih jednu čine stručna mišljenja o nacrtima odluka o cijeni vodnih usluga u postupku javnog savjetovanja o nacrtu odluke, što je pridonijelo otklanjanju nepravilnosti/nesukladnosti sa Zakonom već u fazi nacrta odluka te smanjenju broja obustava od izvršenja odluka u fazi ex post nadzora, po stupanju odluka na snagu.

Druga skupina stručnih mišljenja važna je za pravilnu primjenu zakona i drugih propisa te pomaže ujednačavanju postupanja isporučitelja u primjeni pojedinih zakonskih odredbi. U nastavku su izdvojena najznačajnija takva stručna mišljenja izdana u 2024.

7.1. Stručno mišljenje o primjeni članka 13. i 51. Zakona o vodnim uslugama na prodaju drugoj osobi vode koja nije prikladna za ljudsku potrošnju odnosno prije postupka kondicioniranja ili drugoga postupka dezinfekcije

Javni isporučitelj vodnih usluga Vodovod Novska d.o.o. obratio se Vijeću sa zahtjevom za izdavanje stručnog mišljenja u kojem navodi da nema vlastito izvorište ni uređaj za kondicioniranje vode, da vodu visoke tehnološke kvalitete već godinama kupuje od INA-e d. d. s izvorišta Drenov Bok te ju prerađuje na njihovom postrojenju za preradu vode — PPV Novska. Višegodišnje pregovore oko otkupa predmetnih nekretnina priveli su kraju, tako da je uprava INA-e d. d. bila voljna prodati predmetne nekretnine Vodovodu Novska d.o.o., ali osim utvrđivanja konačne kupoprodajne cijene traži da im Vodovod ponudi i zagarantiranu cijenu tehnološke vode za godišnje količine od 13.000 m^3 te je od Vijeća zatraženo stručno mišljenje o zakonitosti buduće prodaje vode, društvu INA d.d. prije uređaja za kondicioniranje vode, po nižoj cijeni od vode koja ispunjava standard kakvoće za ljudsku potrošnju, uvećanoj za pripadajući PDV i naknadu za korištenje voda.

Mjerodavni propisi

Za predmetno pitanje mjerodavni su članak 13., članak 42. stavak 8. i članak 51. Zakona o vodnim uslugama (NN br. 66/19; dalje u tekstu: Zakon). Vijeće za vodne usluge dalo je stručno mišljenje smislu članka 68. stavka 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19).

Javni isporučitelj vodnih usluga je u faktičnom položaju prodavati drugom pravnom subjektu vodu koja nije prikladna za ljudsku potrošnju, točnije zahvaćenu vodu koja nije prethodno kondicionirana niti je prošla drugi dezinfekcijski postupak da bi bila prikladna za ljudsku potrošnju. U tom smislu, ovo Vijeće je ocijenilo da ovdje nije riječ o vodnoj usluzi javne vodoopskrbe te isključuje primjenu članka 42. stavka 8. Zakona na ovu pravnu situaciju.

Naime, odredba članka 42. stavka 8. Zakona odnosi se na pravne situacije kada je zahvaćena ili preuzeta voda prethodno kondicionirana ili je prošla drugi dezinfekcijski postupak, ali je i dalje, i unatoč tome, ostala neizvjesne kakvoće (slučajevi zamućenja) ili je nakon kondicioniranja ili drugog dezinfekcijskog postupka, a uslijed onečišćenja iz različitih razloga kakvoća vode pala ispod standarda kakvoće vode za ljudsku potrošnju.

Pravna situacija u kojoj je isporučitelj vodne usluge javne vodoopskrbe u faktičnom položaju prodavati drugim pravnim subjektima vodu koja nije prikladna za ljudsku potrošnju nije prepoznata u Zakonu o vodnim uslugama. Zakon o vodnim uslugama prepoznaje samo obratnu situaciju u kojoj osoba koja zakonito zahvaća vodu koja nije za ljudsku potrošnju, a koja nakon kondicioniranja može služiti ljudskoj potrošnji može isporučiti takvu vodu javnom isporučitelju vodnih usluga (članak 51.). U smislu navedenog, prva pravna situacija predstavlja

pravnu prazninu, koju je dopušteno popuniti odgovarajućim tumačenjem, primjenom priznatih metoda interpretacije.

Člankom 13. Zakona o vodnim uslugama propisan je dopušteni predmet poslovanja (registrirane djelatnosti) javnih isporučitelja vodnih usluga, a koji predmet čine: vodne usluge (stavak 1.) te dodatne dopuštene djelatnosti (stavci 2., 3. i 4.). Smisao zakonskog ograničavanja dodatnih dopuštenih djelatnosti je spriječiti javnoga isporučitelja vodnih usluga baviti se djelatnostima koje su po svom sadržaju druge javne službe (djelatnosti od općeg interesa) ili gospodarskim (komercijalnim) djelatnostima, što predstavlja potencijalnu distorziju njegove temeljne djelatnosti - pružanja vodnih usluga (dalje u tekstu: bit poslovanja monopolizirane javne službe). Međutim, tamo gdje postoji faktična mogućnost da javni isporučitelj vodnih usluga obavlja određene djelatnosti blisko povezane s pružanjem vodnih usluga ili iz okolnosti da javni isporučitelj raspolaže određenom imovinom koju je moguće monetizirati, a da se pritom ne naruši bit poslovanja monopolizirane javne službe – Zakon je tu dopustio niz iznimki u članku 13. stavku 2. podstavci 1. do 10. te stavcima 3. i 4. Iako u članku 13. stavak 2. podstavak 5. Zakona nije propisana mogućnost da javni isporučitelj vodnih usluga obavlja djelatnost iz članka 51. Zakona, ovo Vijeće stoji na stajalištu da je riječ o neprepoznatoj pravnoj situaciji, a ne pravnoj zabrani pružanja tih usluga. Naime, ako Zakon dopušta javnom isporučitelju vodnih usluga obavljati isporuke vode pročišćene na uređaju za pročišćavanje otpadnih voda u svrhu ponovnog korištenja, uključujući i prodaju (članak 13. stavak 2. podstavak 7.) ili ako mu dopušta davati svoju imovinu u najam, zakup ili davati na toj imovini drugo pravo koje drugog ovlašćuje na korištenje, u vrijeme kada mu ona nije potrebna za obavljanje vodnih usluga ili drugih djelatnosti iz ovoga članka (članak 13. stavak 4.) tada primjenom interpretativnog argumenta a fortiori nema zapreke da javni isporučitelj vodnih usluga slobodno raspolaže i zahvaćenom vodom koja nije prethodno kondicionarana, niti je prošla drugi dezinfekcijski postupak da bi bila prikladna za ljudsku potrošnju odnosno smatra da nije suprotno smislu Zakona da javni isporučitelj vodnih usluga obavlja djelatnost iz članka 51. Zakona kao dodatnu dopuštenu djelatnost.

U tom smislu, primjenom analogije legis, Vijeće smatra da ne postoji pravna zapreka da se primjena članka 51. Zakona proširi i na pravnu situaciju u kojoj javni isporučitelj vodnih usluga isporučuje drugoj osobi vodu koja nije prikladna za ljudsku potrošnju, jer je na stajalištu da se time ne narušava bit poslovanja monopolizirane javne službe (pružanje vodnih usluga).

7.2. Stručno mišljenje o smanjenju cijene vodnih usluga na područjima pod demografskog regresijom subvencionirano iz proračuna jedinice lokalne samouprave

Liburnijske vode d.o.o. Ičići (dalje: javni isporučitelj vodnih usluga), obratio se ovom Vijeću zahtjevom za izdavanje stručnog mišljenja. Postavljeno je pitanje da li je moguće u zakonskim okvirima za područja na kojima su otežani uvjeti življenja, konkretno naselja Vela i Mala Učka, umanjiti varijabilni dio cijene za 50 % dakle da cijena nije jedinstvena kao svim ostalim potrošačima u domaćinstvu ili da se ta razlika može sufinancirati od strane JLS te tada ostaje jedinstvena cijena te da li se ista pravila mogu primijeniti i na potrošače u gospodarstvu.

Također je postavljeno pitanje da li se naknada za razvoj (za navedene potrošače) može ukinuti i tko donosi tu odluku.

1. Smanjenje cijene vodnih usluga na područjima pod demografskog regresijom subvencionirano iz proračuna jedinice lokalne samouprave

Prema članku 5. Zakona o vodnim uslugama („Narodne novine“, broj 66/19; dalje u tekstu: ZVU):

„(7) Troškovi upravljanja komunalnim vodnim građevinama, uključujući održavanje komunalnih vodnih građevina i troškovi poslovanja javnog isporučitelja vodnih usluga financiraju se iz cijene vodne usluge.
(8) Financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina uređuje se zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“

Financiranje tzv. kapitalnih troškova javnog isporučitelja vodnih usluga uređeno je čankom 66. stavkom 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09, 90/11, 56/13, 120/16, 127/17 i 66/19) koji glasi:
„Sredstvima proračuna jedinica područne (regionalne) samouprave može se financirati gradnja i održavanje vodnih građevina u njihovom vlasništvu, sufinancirati gradnja komunalnih vodnih građevina (…).“

Člankom 4. stavci 8., 9. i 10. Uredbe o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga (Narodne novine, broj 70/23; dalje u tekstu: Uredba o metodologiji) propisano je:
„(8) Operativni troškovi ne smiju se subvencionirati iz prihoda koji ne potječu iz cijene vodnih usluga.
(9) Iznimno od stavka 8. ovoga članka, u izvanrednim okolnostima, dopušteno je iz sredstava proračuna jedinica lokalne samouprave ili dodatnih djelatnosti isporučitelja vodnih usluga iz članka 13. stavka 2. Zakona, isključujući javnu vodoopskrbu drugom isporučitelju vodnih usluga i prihvat komunalnih otpadnih voda od drugog isporučitelja vodnih usluga radi daljnje odvodnje, pročišćavanja i ispuštanja, subvencionirati prihod isporučitelja vodnih usluga koji služi pokriću operativnih troškova ili tarifu vodnih usluga.
(10) Iznimno od stavka 8. ovoga članka, iz proračuna jedinice lokalne samouprave i/ili dodatnih prihoda isporučitelja vodnih usluga, mogu se, osim slučajeva propisanih Zakonom i stavkom 9. ovoga članka, subvencionirati operativni troškovi izvan ograničenja propisanih u članku 12. ove Uredbe.“

Iz navedenih odredbi razvidno je da potencijalno subvencioniranje varijabilnog dijela cijene vodnih usluga iz proračuna jedinica lokalne samouprave korisnicima vodnih usluga, koji žive u naseljima s demografskom regresijom, nije moguće ostvariti na temelju propisa iz vodnoga gospodarstva.

Međutim, postoji mogućnost ostvarenja istoga učinka primjenom propisa o proračunu.

Radi lakšeg razumijevanja odredbi iz propisa o vodnim uslugama i propisima o proračunu treba voditi računa da je institut subvencije iz Uredbe o metodologiji sadržajno bliži institutu „dane pomoći“ kako je definiran propisima o proračunu nego institutu „subvencije“ iz Zakona o proračunu (Narodne novine, br. 144/21; dalje u tekstu: Zakon o proračunu).

Člankom 4. točkama 6. i 54. Zakona o proračunu propisano je:
„6. dane pomoći su tekući ili kapitalni prijenosi inozemnim vladama, međunarodnim organizacijama, institucijama i tijelima Europske unije, proračunima, proračunskim i izvanproračunskim korisnicima, bankama i ostalim financijskim institucijama, trgovačkim društvima, poljoprivrednicima i obrtnicima“
„54. subvencije su tekući prijenosi sredstava koji se bez protučinidbe daju proizvođačima za poticanje proizvodnje određenih proizvoda i pružanja usluga u područjima od javnog interesa, a mogu se utvrđivati na temelju razine proizvodnje i/ili količine proizvedenih, prodanih ili uvezenih dobara i usluga“.

Propisi o proračunu, u pravilu, ne postavljaju namjenska ograničenja davanju pomoći, osim ako pomoći nemaju pravnu narav državnih potpora.

Člankom 4. točka 9. Zakona o proračunu, propisano je:
„8. državna potpora je stvarni i potencijalni rashod ili umanjen prihod dodijeljen od davatelja potpore u bilo kojem obliku koji narušava ili prijeti narušavanjem tržišnog natjecanja stavljajući u povoljniji položaj određenog poduzetnika ili proizvodnju određene robe i/ili usluge utoliko što utječe na trgovinu između država članica Europske unije, u skladu s člankom 107. Ugovora o funkcioniranju Europske unije“

Kako su vodne usluge djelatnosti od općeg interesa koje se obavljaju kao javna služba (čl. 4.st.1. Zakona o vodnim uslugama), koje nisu gospodarske djelatnosti, pa prema tome ni tržišne, već monopolističke djelatnosti, bez stvarne ili potencijalne alternative u izboru isporučitelja, ne prepoznajemo mogućnost da primanje državnih potpora u obliku danih pomoći narušava ili može narušiti tržišno natjecanje koje ne postoji.

Naveli smo da propisi o proračunu, u pravilu, ne postavljaju namjenska ograničenja davanju pomoći. S obzirom na to, isporučitelju vodnih usluga savjetujemo da postojanja eventualnih namjenskih ograničenja davanju pomoći iz proračuna jedinice lokalne samouprave prethodno provjeri s tijelom jedinice lokalne samouprave nadležnim za proračun.

Pod pretpostavkom da nema namjenskih ograničenja davanju pomoći iz proračuna jedinice lokalne samouprave, potrebno je primjenu odredbi Zakona o proračunu o davanju potpore prilagoditi propisima o vodnim uslugama.

U smislu iznesenog:
a) cijena vodnih usluga na područjima pod demografskog regresijom mora biti određena odlukom o cijeni vodnih usluga u istoj visini (tarifi) kao na ostatku uslužnog područja, jer se tarifni element dopuštene subvencije (DS) iz članka 19. Uredbe o metodologiji može primijeniti samo za dopuštene subvencije iz Uredbe o metodologiji
b) u odluci o cijeni vodnih usluga potrebno je normirati posebnu odredbu prema kojoj će se, prilikom ispostave računa, tarifa vodnih usluga korisnicima vodnih usluga u kategoriji kućanstva, s područja pod demografskog regresijom, umanjiti za iznos primljene pomoći iz proračuna jedinice lokalne samouprave
c) voditi računa da se na računu iskaže i puna i smanjena tarifa.

Preporuka je da se smanjena tarifa za korisnike vodnih usluga u kategoriji kućanstva ne primjenjuje na prekomjernu potrošnju tj. da se ograniči do određene količine isporučene vodne usluge, izražene u m^3.

Sa stajališta propisa o vodnim uslugama nema zapreka da se ista pravila primjenjuju na poslovne korisnike, koji obavljaju gospodarske djelatnosti. Međutim sa stajališta propisa o državnim potporama dužni ste voditi računa da isto može predstavljati nedopuštenu državnu potporu poslovnim korisnicima koji obavljaju gospodarske djelatnosti.. O tome molimo obratite pozornost na:
https://www.aztn.hr/uploads/documents/brosure/minivodic_za_poslovnu_zajednicu.pdf

2. Izuzeće od plaćanja naknade za razvoj na područjima pod demografskom regresijom

Za predmetna pitanja mjerodavni su članci 5. i 56. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (NN br. 153/09, 90/11, 56/13,120/16, 127/17 i 66/19; dalje u tekstu ZFVG) te članak 51. Ustava Republike Hrvatske.
Člankom 5. stavkom 1. točka 7. ZFVG određeno je u vodne naknade spada i naknada za razvoj.
Stavkom 2. propisno je: „Vodne naknade javna su davanja.“

Stavkom 5. propisano je: „Obračun i naplata naknade za razvoj u interesu je jedinica lokalne samouprave na uslužnom području i Republike Hrvatske."

Stavkom 9. propisano je: „Naknada za razvoj prihod je javnoga isporučitelja vodne usluge."

Člankom 52. stavci 1. i 4. ZFVG propisano je:
„Javni isporučitelj vodnih usluga može svojom odlukom odrediti da se uz cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe, odnosno uz cijenu vodne usluge javne odvodnje plaća i naknada za razvoj (u daljnjem tekstu: odluka o naknadi za razvoj).
(…)
(…)
Javni isporučitelj vodne usluge objavljuje odluku o naknadi za razvoj u „Narodnim novinama (…)".

Člankom 56. ZFVG propisano je:
„Odlukom o naknadi za razvoj određuje se visina naknade za razvoj u kunama po kubnom metru osnovice.
Odlukom iz stavka 1. ovoga članka propisuju se detaljnije namjene kojima služi prihod od naknade za razvoj, način i rokove uplate naknade za razvoj, nadzor nad obračunom i naplatom naknade za razvoj, a može detaljnije propisati obveznike, osnovicu, izuzeća od plaćanja, oslobođenja i olakšice, prekršajne odredbe te postupak za njihovo ostvarenje."

Člankom 57. ZFVG propisano je:
„Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina odnosno za financiranje otplate zajmova i kredita za gradnju komunalnih vodnih građevina sukladno financijskom planu javnog isporučitelja vodnih usluga, koji se donose u skladu sa zakonom kojim se uređuju vodne usluge."

Člankom 51. Ustava Republike Hrvatske NN 56/90, 135/97, 113/00, 28/01,76/10 i 5/14) uređeno je:
„Svatko je dužan sudjelovati u podmirenju javnih troškova, u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima.
Porezni se sustav temelji na načelima jednakosti i pravednosti."

Člankom 4. stavkom 4. Uredbe o metodologiji, propisano je:
„(4) Korisnici vodnih usluga dužni su sudjelovati u podmirenju kapitalnih izdataka gradnje i rekonstrukcije komunalnih vodnih građevina, u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima, a tarife naknade za razvoj određuju se u skladu s načelima jednakosti i pravednosti."
Iz predmetnih odrednica razvidno je da javni isporučitelj vodnih usluga ima ovlast samostalno propisati „izuzeća od plaćanja, oslobođenja i olakšica, (…) te postupka za njihovo ostvarenje".

Pritom nije vezan posebnim zakonskim odredbama o izuzećima i oslobođenjima jer iste nisu propisane ZFVG-om, ali je vezan Ustavnom odredbom o „podmirenju javnih troškova u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima" te načelima „jednakosti i pravednosti", kao i člankom 4. stavkom 4. Uredbe o metodologiji tj. o sudjelovanju korisnika vodnih usluga u podmirenju kapitalnih izdataka „u skladu sa svojim gospodarskim mogućnostima" te da se tarife naknade za razvoj određuju u skladu s načelima „jednakosti i pravednosti.".

U smislu iznesenog ovlašteni ste samostalno ocijeniti je li izuzeće od plaćanja naknade za razvoj korisnicima vodnih usluga u kategoriji kućanstva s područja pod demografskom regresijom u skladu s navedenim pravilima. Ovo Vijeće načelno smatra da nema pravnih zapreka za takvo izuzeće.

Isto tako, sa stajališta propisa o vodnim uslugama, mišljenja smo da načelno nema pravnih zapreka da se isto izuzeće primijeni i na poslovne korisnike koji obavljaju gospodarske djelatnosti. Međutim sa stajališta propisa o državnim potporama dužni ste voditi računa da isto može predstavljati nedopuštenu državnu potporu poslovnim korisnicima, koji obavljaju gospodarske djelatnosti.

Izuzeće od plaćanja naknade za razvoj propisuje se odlukom o naknadi za razvoj, a nju donosi javni isporučitelj vodnih usluga, u skladu s člankom 52. stavkom 1. ZFGV, putem svoje skupštine, u skladu s člankom 23. stavkom 1. točka 4. ZVU.

3. Izuzeće od plaćanja naknade za razvoj korisnicima poljoprivrednih priključaka na sustavu javne vodoopskrbe

Prilikom ocjene da li izuzeće od plaćanja naknade za razvoj korisnicima poljoprivrednih priključaka na sustavu javne vodoopskrbe udovoljava pretpostavkama iz članka 4. stavka 4. Uredbe o metodologiji, ovo Vijeće smatra da treba imati uvidu i slijedeću odredbu Zakona o vodama („Narode novine“, br. 66/19, 84/21 i 47/23; dalje u tekstu: ZOV).

Člankom 96. stavkom 1. Zakona o vodama, propisano je:
„Red prvenstva po namjenama
Članak 96.
(1) Korištenje voda za opskrbu stanovništva vodom za ljudsku potrošnju i sanitarne potrebe, za potrebe protupožarne zaštite i obrane ima prednost u odnosu na korištenje voda za ostale namjene.“

Imajući u vidu da korištenje voda za opskrbu stanovništva vodom za ljudsku potrošnju i sanitarne potrebe ima primat nad korištenjem voda u poljoprivredne svrhe, smatramo da bi uspostava obveze plaćanja naknade za razvoj korisnicima vodnih usluga u kategoriji kućanstava, naknadom za razvoj, a istodobno izuzimanje korisnika vodnih usluga u kategoriji korisnika poljoprivrednih priključaka od obveze plaćanja naknade za razvoj bilo izričito protivno načelu jednakosti i pravednosti te time nezakonito.

7.3. Stručno mišljenje o obračunu i naplati cijene vodnih usluga od obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava

Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo (OPG) BY Donjeg Pazarišta, obratilo se ovom Vijeću, putem odvjetničkog društva MiK zahtjevom za izdavanje stručnog mišljenja.

1. Zahtjev za izdavanjem stručnog mišljenja

Stranka u osnovi navodi:

1. da je OPG koji obavlja djelatnost ugostiteljskih usluga u domaćinstvu u skladu s č1. 30 Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti ("Narodne novine" br. 85/15., 121/16., 99/18., 25/19., 98/19., 32/20., 42/20., 126/21.);
2. da mu isporučitelj vodnih usluga Usluga d.o.o. Gospić vodne usluge naplaćuje po cjeniku za gospodarstvo;
3. da OPG pruža usluge koje su sezonske, a da mu isporučitelj obračunava tarifu za poslovne korisnike tokom cijele godine;
4. da isporučitelj vodnih usluga diskrecijski određuje tko spada u kategoriju kućanstva, a tko u kategoriju poslovnih korisnika, iako to nije definirano njegovim općim uvjetima isporuke vodnih usluga, niti postoji jedinstveno zakonsko uređenje za takvo razvrstavanje.

Stranka izražava mišljenje da je propisivanje različitih tarifa za kućanstva i za poslovne korisnike protivno cilju Zakona o vodnim uslugama, jer da je čl. 5. st. 6. Zakona o vodnim uslugama propisano da se cijena vodne usluge određuje, u pravilu, u jednakim visinama na uslužnom području.

Stranka postavlja dva pitanja:
(1) Može li isporučitelj vodnih usluga obračunavati vodne usluge po uvećanoj tarifi kada se korisnik bavi pružanjem ugostiteljskih usluga u domaćinstvu?
(2) Može li isporučitelj vodnih usluga uvećam cijenu naplaćivati po diskrecijskoj ocjeni, bez da je općim uvjetima utvrdio na koji način bi se uopće određivalo tko se može smatrati gospodarstvom, a tko fizičkom osobom.

U smislu članka 68. stavka 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge u nastavku daje slijedeće stručno mišljenje.

2. Mjerodavno pravo

Za predmetna pitanja mjerodavni su slijedeći propisi i odredbe:

Zakon o vodnim uslugama (NN br. 66/19; dalje u tekstu: ZVU)

„Načela
Članak 5.
(…)
(6) Cijena vodne usluge određuje se, u pravilu, u jednakim visinama na uslužnom području.
(…)“

Uredba o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga (NN broj 70/23; dalje u tekstu: Uredba o metodologiji)

„Značenje pojmova

Članak 3.
Pojedini pojmovi, u smislu ove Uredbe, imaju sljedeća značenja:
(…)
3. kućanstvo je kategorija korisnika vodnih usluga koji je kao fizička osoba (nositelj kućanstva) prijavljen kod isporučitelja vodnih usluga kao obveznik plaćanja vodne usluge, a vodne usluge koristi za vlastite potrebe u stambenoj ili višestambenoj zgradi, u kojoj stanuje sam ili zajednički, s jednom ili više fizičkih osoba, koje također koriste iste vodne usluge; kućanstvo je i kućanstvo ili domaćinstvo kojem je zakonom kojim se uređuje ugostiteljska djelatnost dopušteno obavljati poslovnu djelatnost u stambenom prostoru
(…)
6. ostali korisnici vodnih usluga su neprofitne organizacije (tijela Republike Hrvatske, jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave, ustanove, udruge) ili korisnici poljoprivrednog priključka, kada je to određeno odlukom o cijeni vodnih usluga ili odlukom o naknadi za razvoj
(…)
10. poslovni korisnik je kategorija korisnika vodnih usluga, koji nije kućanstvo
Fiksni dio cijene vodnih usluga prema broju korisnika vodnih usluga
Članak 22.
(…)
(3) Tarifa se može obračunati kao tarifa za kućanstva i poslovne korisnike, a dodatno i za neprofitne korisnike i korisnike poljoprivrednih priključaka.

(4) Tarifa za neprofitne korisnike i tarifa za korisnike poljoprivrednih priključaka ne smije biti veća ili jednaka tarifi za poslovne korisnike odnosno ako su tarife za kućanstva i poslovne korisnike jednake, ne smiju biti veće od izjednačenih tarifa.
(5) Omjer tarife za kućanstva s punom tarifom i za poslovne korisnike ne smije biti veći od 1,6 odnosno veći od omjera tih tarifa koji je postojao kod isporučitelja vodne usluge na dan 31. prosinca 2022., ovisno koji je omjer manji. Omjer se izračunava za uslužno područje, a može i za svako drugo tarifno područje pojedinačno. Ako je prije 31. prosinca 2022. bilo više tarifnih područja od sadašnjih, mjerodavan je ponderirani prosjek cijena.
(…)

Varijabilni dio cijene vodnih usluga – linearna tarifa
Članak 25.
(…)
(2) Tarifa se mora obračunati kao puna tarifa te socijalna tarifa do potrošnje od 2,10 m^3 po članu kućanstva/mjesečno.
(3) Tarifa se može obračunati kao tarifa za kućanstva i poslovne korisnike, a dodatno i za neprofitne korisnike i korisnike poljoprivrednih priključaka.
(4) Tarifa za neprofitne korisnike i korisnike poljoprivrednih priključaka ne smije biti veća ili jednaka tarifi za poslovne korisnike odnosno ako su tarife za kućanstva i poslovne korisnike jednake, ne smiju biti veće od izjednačenih tarifa.
(5) Omjer tarife za kućanstva s punom tarifom i za poslovne korisnike ne smije biti veći od 1,7 odnosno veći od omjera tih tarifa koji je postojao kod isporučitelja vodne usluge na dan 31. prosinca 2022., ovisno koji je omjer manji. Omjer se izračunava za uslužno područje, a može i za svako drugo tarifno područje pojedinačno. Ako je prije 31. prosinca 2022. bilo više tarifnih područja od sadašnjih, mjerodavan je ponderirani prosjek cijena.“

Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (NN br. 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20, 42/20 i 126/21)

„Iznajmljivači i ugostiteljske usluge u domaćinstvu
Članak 30.
(1) Ugostiteljske usluge u domaćinstvu može pružati fizička osoba – građanin (u daljnjem tekstu: iznajmljivač).
(2) U smislu ovoga Zakona iznajmljivačem se smatra državljanin Republike Hrvatske te državljani ostalih država članica Europskoga gospodarskog prostora i Švicarske Konfederacije.
(3) Ugostiteljskim uslugama u domaćinstvu u smislu ovoga Zakona smatraju se sljedeće ugostiteljske usluge:
1. smještaja u sobi, apartmanu i kući za odmor, kojih je iznajmljivač vlasnik, do najviše deset soba, odnosno 20 kreveta, u koji broj se ne ubrajaju pomoćni kreveti
2. smještaja u kampu i/ili kamp-odmorištu, organiziranim na zemljištu kojeg je iznajmljivač vlasnik, s ukupno najviše deset smještajnih jedinica, odnosno za 30 gostiju istodobno, u koje se ne ubrajaju djeca u dobi do 12 godina
3. smještaja u objektu za robinzonski smještaj u kojem se usluge pružaju u prostorijama ili na prostorima, kapacitet koji se određuje prema broju gostiju koji mogu sigurno u njemu boraviti, ali do najviše deset smještajnih jedinica odnosno 30 gostiju istodobno, u koje se ne ubrajaju djeca do 12 godina starosti
4. doručka gostima kojima iznajmljivač pruža usluge smještaja.
(…)

Minimalni uvjeti za vrstu, uvjeti za kategoriju i posebni standard
Članak 31.

(1) Za pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu objekti iz članka 30. ovoga Zakona moraju ispunjavati minimalne uvjete za vrstu i uvjete za kategoriju.
(2) Nadležno upravno tijelo na zahtjev iznajmljivača rješenjima iz članaka 34. i 34.a ovoga Zakona utvrđuje jesu li ispunjeni minimalni uvjeti za vrstu i uvjeti za kategoriju te uvjeti za posebni standard za objekte iz članka 30. ovoga Zakona.
(3) Ministar pravilnikom propisuje minimalne uvjete za vrstu, kategorije, uvjete za kategoriju, oznake za kategorije, način označavanja kategorija, vrste objekata za koje će se utvrditi poseban standard, vrste posebnih standarda, uvjete i elemente koji moraju biti ispunjeni za pojedini standard, oznake i način označavanja posebnih standarda te sastav povjerenstva koje provodi očevid u objektu.“

3. Pravna ocjena

Cijena vodne usluge određuje se, u pravilu, u jednakim visinama na uslužnom području (čl. 5. st.6. ZVU). Odrednica „u pravilu“ znači da su dopuštene i iznimke od pravila, a one su propisane Uredbom o metodologiji, pa se tarifa može obračunati kao tarifa za kućanstva i poslovne korisnike, a dodatno i za neprofitne korisnike i korisnike poljoprivrednih priključaka (čl. 22. st.3. i čl. 25.st. 3. Uredbe o metodologiji). Propisani su i omjeri razlike u tarifama (čl. 22.st.5. i čl. 25. st. 5. Uredbe o metodologiji).

Uredba o metodologiji odredila je što je kućanstvo (čl. 3. toč. 3.), a odredila je i da je poslovni korisnik kategorija korisnika vodnih usluga, koji nije kućanstvo (čl. 3. toč.10.). Stoga, isporučitelj vodnih usluga nema prostora postupati po diskrecijskoj ocjeni, već prema jasnom podzakonskom uređenju. Uredba dopušta isporučitelju vodnih usluga da ima i „dodatnu kategoriju korisnika“ (čl. 222. st. 3. i čl. 25. st.3), a to su „ostali korisnici vodnih usluga“ koji su precizno definirani čl. 3. toč.6. i svedeni na neprofitne organizacije i korisnike poljoprivrednih priključaka.

Stoga, jedinstveno regulatorno uređenje za razlikovanje pojedinih kategorija korisnika vodnih usluga postoji; isporučitelj vodnih usluga ima jasno određenje kako razvrstati korisnike u odgovarajuće kategorije, a donositelj podzakonskog propisa mu nije omogućio postupanje po diskrecijskoj ocjeni.

Da bi korisnik vodnih usluga bio smatran kućanstvom, u smislu odrednice: „ kućanstvo je i kućanstvo ili domaćinstvo kojem je zakonom kojim se uređuje ugostiteljska djelatnost dopušteno obavljati poslovnu djelatnost u stambenom prostoru“ iz čl. 3. toč. 3. Uredbe o metodologiji, potrebno je da ispuni pretpostavke iz članka 30. stavci 1. i 2. te stavka 3. točka 1. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti (NN 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20, 42/20, 126/21).

Ispunjenje spomenutih pretpostavki dokazuje se rješenjem nadležnog županijskog ureda, koji se donosi temeljem članka 34. stavka 2. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti i to rješenje ne mogu zamijeniti rješenja koja se donose temeljem posebnih zakona iz područja poljoprivrede, šumarstva ili bilo kojeg trećeg upravnog područja (rješenje o dopuštenju upisa seljačkog gospodarstva ili obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva u upisnik poljoprivrednik gospodarstava, upis u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji, upis u Upisnik privatnog šumoposjednika i dr.).

Da bi korisnik vodnih usluga bio smatran kućanstvom, u smislu već citirane odrednice iz članka 3. toč. 3. Uredbe o metodologiji, nužno je da se rješenje iz članka 34. stavka 2. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti odnosi isključivo na objekte ili prostorije iz članka 30. stavka 3. točka 1. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti tj. ugostiteljske usluge „1. smještaja u sobi, apartmanu i kući za odmor, kojih je iznajmljivač vlasnik, do najviše deset soba, odnosno 20

kreveta, u koji broj se ne ubrajaju pomoćni kreveti “, kao i točke 4. koja se odnosi na usluge „doručka gostima kojima iznajmljivač pruža usluge smještaja“.

Nastavno na prethodni odlomak, rješenje iz članka 34. stavka 2. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti ne može se odnositi na druge objekte, prostorije ili prostore, kao npr. one iz članka 30. stavka 3. točke 2. i 3. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti, što su usluge „2. smještaja u kampu i/ili kamp-odmorištu, organiziranim na zemljištu kojeg je iznajmljivač vlasnik, s ukupno najviše deset smještajnih jedinica, odnosno za 30 gostiju istodobno, u koje se ne ubrajaju djeca u dobi do 12 godina 3. smještaja u objektu za robinzonski turizam ….“.

Rješenje iz članka 34. stavka 1. Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti mora biti ograničeno na objekte ili prostorije iz članka 30. stavka 3. točka 1. i/ili s njime povezane točke 4. jer je pravni učinak odredbe članka 3. točke 3. Uredbe o metodologiji za određivanje cijene vodnih usluga ograničen samo na ugostiteljsku djelatnost u stambenom prostoru.

Okolnost da stranka obavlja samostalnu djelatnost sezonski te da ne želi biti terećena cijenom vodne usluge i naknadom za razvoj kao poslovni korisnik, u razdobljima kada tu djelatnost ne obavlja, treba riješiti odvajanjem vodovodnog priključka za poslovni prostor od vodovodnog priključka za stambeni prostor, koji stranka koristi za stanovanje, sukladno općim uvjetima isporuke isporučitelja vodnih usluga.

7.4. Stručno mišljenje o primjeni članka 105. stavci 1. i 2. te članka 47. stavka 4. Zakona o vodnim uslugama

Odvjetnica A.P. (dalje u tekstu: stranka) obratila se Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja, Upravi vodnoga gospodarstva i zaštite mora „zahtjevom za tumačenjem Zakona o vodnim uslugama“, a Ministarstvo je isti zahtjev, u skladu s člankom 68. stavkom 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama („Narodne novine“, broj 66/19; dalje u tekstu: Zakon) uputilo Vijeću za vodne usluge na nadležno postupanje.

1. Zahtjev za izdavanje stručnog mišljenja

U zahtjevu, stranka u bitnome navodi: da uredba iz članka 74. stavka 3. Zakona (Uredba o Vijeću za vodne usluge; op. Vijeće) nije stupila na snagu; da time još uvijek ne postoji obveza javnog isporučitelja vodnih usluga da u propisanom roku zatraži suglasnost od Vijeća za vodne usluge na zasebnu odluku o cijeni vodnih usluga iz članka 47. stavka 4. Zakona; da je istodobno odredbom članka 47. stavka 4. Zakona određeno je da „cijenu vodne usluge iz stavka 1. i 2. ovoga članka određuje javni isporučitelj vodnih usluga – prodavatelj svojom odlukom, zasebnom od odluke o cijeni vodnih usluga koja se donosi za krajnje korisnike vodnih usluga, uz prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge te zaključuje da nema prepreke da javni isporučitelj vodnih usluga zatraži prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge i odredi cijenu vodne usluge svojom zasebnom odlukom na pravnom temelju iz članka 47. stavka 4. Zakona, neovisno o tome što uredba iz članka 74. stavka 3. Zakona nije donesena. Stranka je otvorila dva pitanja:

> 1. Primjenjuje li se prisilna zakonska odredba članka 105. stavka 2. Zakona o vodnim uslugama na zasebne odluke o cijeni vodnih usluga donesene u skladu sa člankom 47. stavkom 4. Zakona (uz prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge), neovisno o tome što uredba iz članka 74. stavka 3. Zakona nije donesena odnosno neovisno o tome što još uvijek nije stupila na snagu obveza propisana odredbom članka 105. stavka 1. Zakona?
> 2. Obzirom da odredba članka 105. stavka 2. Zakona predstavlja prisilnu zakonsku normu, znači li to da odluka o cijeni vodne usluge donesena u skladu

sa člankom 47. st. 4. Zakona o vodnim uslugama ima prednost u primjeni u odnosu na eventualne ugovorne odredbe, neovisno o tome što uredba iz članka 74. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama nije donesena i što još uvijek nije stupila na snagu obveza propisana odredbom članka 105. stavka 1. Zakona o vodnim uslugama?

2. Mjerodavni propisi

Za predmetna pitanja mjerodavne su slijedeće odredbe Zakona:
„Javna vodoopskrba drugim isporučiteljima
Članak 47.
(1) Javni isporučitelj vodnih usluga može pružati uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga.
(2) Javni isporučitelj vodnih usluga dužan je pružati uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga ako to ne ugrožava isporuku vode na uslužnom području prvoga isporučitelja, a drugom isporučitelju redovito ili povremeno nedostaju potrebne količine vode ili drugi isporučitelj ima hitnu potrebu za dodatnim količinama vode zbog nestašica, onečišćenja, drugog pogoršanja kakvoće vode i drugih hitnih razloga.
(3) Cijena vodne usluge iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne može biti veća od troška proizvodnje vode ili nabave vode od trećeg isporučitelja i razumnog troška provoda vode kroz građevine za javnu vodoopskrbu.
(4) Cijenu vodne usluge iz stavaka 1. i 2. ovoga članka određuje javni isporučitelj vodnih usluga – prodavatelj svojom odlukom, zasebnom od odluke o cijeni vodnih usluga koja se donosi za krajnje korisnike vodnih usluga, uz prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge.
(5) Cijena vodnih usluga iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne sadržava fiksni dio, kao ni naknadu za razvoj, naknadu za zaštitu voda i naknadu za korištenje voda iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“

„Javne ovlasti Vijeća za vodne usluge
Članak 68.
(1) U postupcima iz svoga djelokruga Vijeće za vodne usluge ovlašteno je:
(…)
4. donijeti (…) privremenu odluku o cijeni vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodne usluge, na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti
9. dati stručna mišljenja i objašnjenja odredbi ovoga Zakona, zakona kojim se uređuju vode i zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva i njihovih provedbenih propisa, u granicama svoga djelokruga, savjetovati isporučitelje vodnih usluga o primjeni propisa iz svoga djelokruga
(…)“

„Određivanje cijene vodne usluge javne vodoopskrbe drugim isporučiteljima
Članak 105.
(1) Javni isporučitelj vodnih usluga koji, u trenutku ili nakon stupanja na snagu ovoga Zakona, pruža vodnu uslugu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju, neovisno o tom kojim je aktom ta isporuka uređena, dužan je u roku do 90 dana od dana stupanja na snagu uredbe iz članka 74. stavka 3. ovoga Zakona zatražiti suglasnost od Vijeća za vodne usluge na zasebnu odluku o cijeni vodnih usluga iz članka 47. stavka 4. ovoga Zakona.
(2) Stupanjem na snagu zasebne odluke o cijeni vodnih usluga iz članka 47. stavka 4. ovoga Zakona cijena vodne usluge javne vodoopskrbe drugim isporučiteljima može se za buduća obračunska razdoblja obračunavati i naplaćivati isključivo na temelju odluke iz članka 47. stavka 4.ovoga Zakona.
(3) Dok se cijena vodne usluge posebne isporuke vode ne odredi sukladno članku 47. stavku 4. ovoga Zakona, bilo koja strana u odnosu međusobne isporuke vode za

ljudsku potrošnju može zatražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom odlukom o cijeni vodne usluge odredi cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe drugim isporučiteljima.“

U smislu članka 68. stavka 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge u nastavku daje slijedeće:

3. Stručno mišljenje

Odredbe članka 47., 68. i 105. Zakona stupile su na snagu na dan stupanja na snagu Zakona o vodnim uslugama (18. srpnja 2019.).

Međutim, odredba članka 105. stavka 1. Zakona nije, u trenutku izdavanja ovoga mišljenja, primjenjiva, jer je njezina primjena uvjetovana odgodnim uvjetom – stupanjem na snagu uredbe iz članka 74. stavka i istekom roka od 90 dana od njezinog stupanja na snagu. Rok iz članka 105. stavak 1. Zakona treba razumjeti kao krajnji rok u kojem je javni isporučitelj vodnih usluga, koji drugom javnom isporučitelju vodnih usluga pruža vodnu uslugu javne vodoopskrbe (dalje u tekstu: prodavatelj), dužan zatražiti prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge na zasebnu odluku o cijeni javne vodoopskrbe drugom isporučitelju. Ta obveza prodavatelja još se ne može konzumirati zbog neispunjenja odgodnog uvjeta.

Ali, ako prodavatelj smatra da dosadašnja cijena javne vodoopskrbe ne osigurava pokriće troškova iz članka 47. stavak 3. Zakona ovlašten je cijenu javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga urediti zasebnom odlukom i na (nacrt) te odluke zatražiti prethodnu suglasnost Vijeća za vodne usluge u skladu s člankom 47. stavkom 4. Zakona. Pritom, na primjenu članka 47. stavka 4. Zakona, stupanje ili nestupanje na snagu Uredbe iz članka 74. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama nema utjecaja.

U obje navedene odredbe titular obveze (čl. 105. st.1.) odnosno ovlasti (članak 47. st.4.) donošenja zasebne odluke i traženja prethodne suglasnosti Vijeća za vodne usluge na (nacrt) odluke je prodavatelj.

Ako pak, javni isporučitelj vodnih usluga koji prima vodnu uslugu (dalje u tekstu: kupac) od drugog javnog isporučitelja vodnih usluga, smatra da dosadašnja cijena javne vodoopskrbe prelazi iznose troškova iz članka 47. stavak 3. Zakona ovlašten je sukladno članku 105. stavka 3. Zakona zatražiti donošenje privremene odluke o cijeni vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodne usluge iz članka 68. stavak 1. točka 4. Zakona, koju Vijeće za vodne usluge donosi, na zahtjev javnog isporučitelja vodnih usluga ili po službenoj dužnosti. Isti pravni put dopušten je i prodavatelju („bilo koja strana“) u skladu s člankom 105. stavkom 3. Zakona.

Kada postupa po odredbi članka 68. stavka 1. točka 4. Zakona Vijeće za vodne usluge primjenjuje materijalne odredbe članka 47. stavci 1., 2., 3. i 5. Zakona, a iste odredbe po analogiji legis primjenjuje neovisno o tom kojim je aktom ta isporuka dotada bila uređena. Na primjenu članka 68. stavka 1. točka 4. Zakona, stupanje ili nestupanje na snagu uredbe iz članka 74. stavka 3. Zakona o vodnim uslugama nema utjecaja.

7.5. Stručno mišljenje o korištenju sredstava naknade za razvoj za poslovne izdatke drugoga pravnog subjekta

Javni isporučitelj vodnih usluga Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split obratio se ovom Vijeću 8. srpnja 2024. zahtjevom za izdavanje stručnog mišljenja o zakonitosti korištenja sredstava naknade za razvoj za poslovne izdatke drugoga pravnog subjekta i provedbu projekta gradnje komunalnih vodnih građevina putem drugog pravnog subjekta.

1. Zahtjev za izdavanjem stručnog mišljenja

Vodovod i kanalizacija d.o.o. Split (skraćeno: VIK Split) u bitnome navodi da, u njeno ime i za njen račun, EKO-Kaštelanski zaljev, ustanova, sa sjedištem u Splitu, na adresi Dražanac 70. (skraćeno: EKZ) provodi integralni projekt zaštite Kaštelanskog zaljeva, koji uključuje odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda te javnu vodoopskrbu (skraćeno: EKO projekt). EKZ u ime i za račun VIK Split provodi i projekte odvodnje i pročišćavanje otpadnih voda te vodoopskrbe, koji nisu u obuhvatu EKO projekta, (projekti VIK-a). Stranka detaljno navodi ugovore, na temelju kojih je pokrenut, financiran i provođen EKO projekt odnosno na temelju kojih se financira i provodi preostali dio EKO projekta te citira ključne dijelove ugovornih odredbi, koje se odnose na financiranje izdataka poslovanja EKZ.

Navodi da troškove EKO projekta koji uključuju nabavu: roba, radova i usluga za gradnju komunalnih vodnih građevina, podmiruje VIK Split izravnim plaćanjem dobavljačima, temeljem pravovaljane financijsko računovodstvene dokumentacije prethodno kontrolirane i ovjerene po pisano dogovorenim postupcima od strane EKZ-a i VIK-a Split.

Navodi da je poslovanje EKZ do 2021. financirao VIK Split 50% sredstvima naknade za razvoj, a od 2021. godine izdaci poslovanja EKZ-a financiraju se iz sredstava naknade za razvoj u 100% iznosu.

U kontekstu navedene dokumentacije zatražili su stručno mišljenje da li se sredstava naknade za razvoj mogu koristiti za izravno financiranje izdataka poslovanja drugog pravnog subjekta koji je osnovan za upravljanje EKO projektom, a koji projekti su prikladni za financiranje sredstvima naknade za razvoj.

U smislu članka 68. stavka 1. točka 9. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19) Vijeće za vodne usluge u nastavku dalo je stručno mišljenje.

(S obzirom da se radilo o specifičnom i jedinstvenom slučaju u sektoru vodnih usluga da javna ustanova za provedbu projekata, a izvan postupka javne nabave, pruža javnom isporučitelju vodnih usluga usluge upravljanja projektom, a isporučitelj im iste usluge plaća iz sredstava naknade za razvoj – to nadalje donosimo skraćeni prikaz pravne ocjene.)

5. Pravna ocjena

Zaključci 1

a) Pravna osnova za financiranje izdataka poslovanja EKZ od strane VIK Split sadržana je u jednom ugovoru obveznog prava (Sporazum iz 2015.), jednom ugovoru statusnog prava (Osnivački akt EKZ, počev od 02.11. 2000.) i jednom aktu unutarnjeg ustrojstva (Statut EKZ);
b) Odluka o naknadi za razvoj, NN 4/24, kao opći akt s općim učinkom, nepotpuna je (imperfektna) pravna osnova, jer u svom normativnom dijelu ne sadržava obvezu financiranja „izdataka poslovanja EKZ“, dok su u planskom dokumentu na koji Odluka upućuje planirana sredstva i za financiranje izdataka poslovanja EKZ;
c) Ovo Vijeće nema spoznaju da je nekim zakonom ili aktom više pravne snage od zakona, a izvan upravnog područja vodnog gospodarstva, propisana pravna osnova koja bi se ovlašćivala ili obvezivala javnog isporučitelja vodnih usluga za financiranje tuđih izdataka poslovanja, niti su se zainteresirane strane pozvale na postojanje i odredbe takvog pravnog akta.

Zaključci 2

a) U propisima vodnoga gospodarstva nije propisana ovlast (dopuštenje) javnom isporučitelju vodnih usluga za financiranje, prihodima od naknade za razvoj, izdataka poslovanja druge pravne osobe, koja obavlja poslove upravljanja projektom, u ime i za račun javnog isporučitelja vodnih usluga;
b) Posljedično Zaključku 2a) javni isporučitelj vodnih usluga nema propisanu obvezu financirati, prihodima od naknade za razvoj, izdatke poslovanja druge pravne osobe, koja obavlja poslove upravljanja projektom, u ime i za račun javnog isporučitelja vodnih usluga.

U odnosu na Zaključak 2a) ovog stručnog mišljenja, otvara se pitanje može li i pod kojim pretpostavkama VIK Split financirati usluge upravljanje projektom, koje u njegove ime i za njegov račun, obavlja EKZ. Na to se pitanje odgovor može dati samo sistemskim tumačenjem odredbi čl. 57. ZFVG i čl. 18. Uredbe o metodologiji, povezano s:

- člancima 348. i 349. Zakona o javnoj nabavi i
- člancima 88. do 96. Zakona o vodnim uslugama.

(U kontekstu povezanost pravne osnove s primjenom iznimke iz članka 348. i 349. Zakona o javnoj nabavi otvorilo se pitanje može li VIK Split, kao sektorski naručitelj, zakonito primijeniti iznimku iz članaka 348. i 349. Zakona o javnoj nabavi i ugovoriti usluge upravljanja projektom s EKZ-om, bez provedbe postupka javne nabave. U tom je smislu Vijeće uputilo stranku zatražiti mišljenje Ministarstva gospodarstva, Uprave za politiku javne nabave.)

Odluka o naknadi za razvoj samostalna je odluka skupštine VIK Split, koja je sukladno članku 23. stavku 1. točka 4. Zakona o vodnim uslugama jedina ovlaštena na njezino donošenje.

Ako se VIK Split ipak odluči zatražiti mišljenje Ministarstva gospodarstva, Uprave za politiku javne nabave, slijede ovi:

Zaključci 3

a) Ako, sukladno mišljenju Ministarstva gospodarstva, Uprave za politiku javne nabave, VIK Split, kao sektorski naručitelj ima pravo primijeniti iznimku od članka 348. i 349. ZJN na EKZ, tada je VIK Split ovlašten, prihodima od naknade za razvoj, financirati usluge upravljanja projektom od strane EKZ, pod slijedećim kumulativnim pretpostavkama:
   - da je zakonito zadržati dio razvojnih poslova (upravljanje projektom) izvan jedinstvenog javnog isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području, a unutar pravne osobe za provedbu vodnokomunalnih projekata, koja ne ispunjava pretpostavke iz definicije iz članka 3. stavka 1. točke 12. Zakona o vodnim uslugama (Vidjeti Zaključak 4a);
   - da VIK Split donese odluku o naknadi za razvoj, kojom se usluge upravljanja dijelom projekata od strane EKZ financiraju iz naknade za razvoj, i sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina; da se u Odluci o naknadi za razvoj usluge upravljanja dijelom projekata nominiraju kao takve, a ne kao izdaci poslovanja EKZ;
   - da se usluge upravljanja dijelom projekata između VIK Split i EKZ urede ugovorom obveznog prava; te da se tako fakturiraju i plaćaju.

b) Ako, sukladno mišljenju Ministarstva gospodarstva, Uprave za politiku javne nabave, VIK Split, kao sektorski naručitelj nema pravo primijeniti iznimku od članka 348. i 349. ZJN na EKZ, tada je ujedno ovlašten, prihodima od naknade za razvoj, financirati usluge upravljanja projektom, samo nakon provedenog postupka javne nabave.

(U kontekstu povezanost pravne osnove s primjenom članaka 88. do 96. Zakona o vodnim uslugama otvorilo se pitanje vezano za integraciju isporučitelja vodnih usluga i pravnih osoba za provedbu vodnokomunalnih projekata na 41 uslužnom području, sukladno člancima 88. do 96. Zakona o vodnim uslugama „Je li zakonito zadržati dio razvojnih poslova (upravljanje projektom) izvan jedinstvenog javnog isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području, a unutar pravne osobe za provedbu vodnokomunalnih projekata, koja ne ispunjava pretpostavke iz definicije iz članka 3. stavka 1. točke 12. Zakona o vodnim uslugama?“ te se stranka uputila zatražiti mišljenje Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije, Uprave za vodno gospodarstvo i zaštitu mora.)

Odluka o naknadi za razvoj samostalna je odluka skupštine VIK Split, koja je sukladno članku 23. stavku 1. točka 4. Zakona o vodnim uslugama jedina ovlaštena na njezino donošenje.
Ako se VIK Split ipak odluči zatražiti mišljenje Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije, Uprava za vodno gospodarstvo i zaštitu mora, slijede ovi:

Zaključci 4

a) Ako je, sukladno mišljenju Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije, Uprava za vodno gospodarstvo i zaštitu mora, zakonito zadržati dio razvojnih poslova (upravljanje projektom) izvan jedinstvenog javnog isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području, a unutar pravne osobe za provedbu vodnokomunalnih projekata, koja ne ispunjava pretpostavke iz definicije iz članka 3. stavka 1. točke 12. Zakona o vodnim uslugama – tada je VIK Split ovlašten, prihodima od naknade za razvoj, financirati usluge upravljanja projektom putem EKZ, ali pod pretpostavkama iz Zaključka 3a) podstavci 2. i 3. ovog stručnog mišljenja.
b) Ako, sukladno mišljenju Ministarstva zaštite okoliša i zelene tranzicije, Uprava za vodno gospodarstvo i zaštitu mora, nije zakonito zadržati dio razvojnih poslova (upravljanje projektom) izvan jedinstveno javnog isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području, a unutar pravne osobe za provedbu vodnokomunalnih projekata, koja ne ispunjava pretpostavke iz definicije iz članka 3. stavka 1. točke 12. Zakona o vodnim uslugama - tada je VIK Split ovlašten, prihodima od naknade za razvoj, financirati usluge upravljanja projektima, samo nakon provedenog postupka javne nabave.

(U kontekstu povezanosti pravne osnove s financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Europske unije svoje mišljenje dalo je Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije od 05.07.2018. KLASA: 910-04/16-02/36, URBROJ: 538-05-5/197-18-206. i zaključilo. „predlaže se da Vodovod i kanalizacija d.o.o., Split, kao korisnik bespovratnih sredstava, osigura stručnjake za upravljanje projektom kroz troškove plaća *osoba koji će obavljati takvu djelatnost* kao zaposlenici korisnika*, uzimajući pri tom zahtjeve definirane uputama za prijavitelje“).*

Završni zaključci
Ako VIK Split, u skladu s Zaključkom 2b) ovog stručnog mišljenja, odluči samostalno donijeti odluku o naknadi za razvoj i plan gradnje komunalnih vodnih građevina, kojom se poslovni izdaci EKZ više neće financirati iz naknade za razvoj ili ako se odluči donijeti istovjetnu Odluku, na temelju ispunjenih pretpostavki iz Zaključka 3b), Zaključka 3c) ili Zaključka 4b), potrebno je, u cilju usklađenja predmeta i načina financiranja prihodima iz naknade za razvoj, poduzeti slijedeće:

a) da VIK Split, najkasnije do isteka 2024. godine, prestane financirati izdatke poslovanja EKZ prihodima od naknade za razvoj te u tu svrhu uskladi odluku o naknadi za razvoj i plan gradnje komunalnih vodnih građevina;

b) da VIK Split, najkasnije do isteka 2024. godine, prestane provoditi aktivnosti upravljanja EKO projektom ili drugim projektima, putem drugoga pravnoga subjekta, osim ako takve usluge ne nabavi u postupku javne nabave.

7.6. Prva preinaka Smjernica za primjenu metodologije za određivanje cijena vodnih usluga

Vijeće za vodne usluge nadležno je donijeti smjernice za primjenu metodologije za određivanje cijena vodnih usluga na temelju članka 45. Uredbe o metodologiji za određivanje cijena vodnih usluga NN (70/23) te je iste donijelo 29. prosinca 2023., a 10. svibnja 2024. donijelo Prvu preinaku Smjernica za primjenu metodologije za određivanje cijena vodnih usluga.

8. UPRAVNI SPOROVI

U 2024. nije bilo novih upravnih sporova, ali su poduzete određene pravne radnje u odnosu na postupak pred Visokim upravnim sudom Republike Hrvatske poslovni broj Usoz-267/2023 i Usoz-331/23.

Okosnica oba postupka je teza tužitelja da međusobni ugovor sklopljen između tri javna isporučitelja vodnih usluga iz 2018. ima prevagu nad odredbama Zakona o vodnim uslugama te da se odredbe ovog Zakona posljedično ne mogu primjenjivati na isporuke Vodovoda Omiš Vodovodu Brač i Hvarskom vodovodu.

Naime, Vijeće za vodne usluge donijelo je 27. srpnja 2023. Odluku o prethodnoj suglasnosti na nacrt Odluke o cijeni javne vodoopskrbe isporučitelja vodnih usluga Vodovoda d.o.o. Omiš drugom isporučitelju vodnih usluga Vodovod Brač d.o.o., Supetar (KLASA: 325-11/23-03/54, URBROJ: 346-99-23-2), kojom je predmetna cijena određena na mjestu Omiš-Ribnjak u visini od 0,13670 €/m^3, temeljem zahtjeva Vodovoda d.o.o. Omiš od 3. studenog 2022., a u skladu s člankom 47. stavkom 4. Zakona o vodnim uslugama (NN 66/19; ili skraćeno: ZVU).

Vodovod Brač d.o.o., Supetar, podnio je Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske dana 25. kolovoza 2023. Zahtjev za pokretanje postupka za ocjenu zakonitosti općih akata i prijedlog radi donošenja rješenja o obustavi izvršenja tih općih akata, i to gore navedene Odluke o prethodnoj suglasnosti Vijeća za vodne usluge i Odluke o cijeni vodne usluge javne vodoopskrbe drugom isporučitelju vodnih usluga Vodovoda d.o.o., Omiš, broj: 3976/22 od 28. srpnja 2023.

Visoki upravni sud Republike Hrvatske je 26. rujna 2023. donio rješenje (Poslovni broj Usoz-252/23-3) kojim je u pogledu Odluke o prethodnoj suglasnosti Vijeća za vodne usluge odbacio navedeni prijedlog podnositelja, pozivom na odredbu članka 85. stavka 1. točke 1. Zakona o upravnim sporovima (NN 20/10, 143/12, 152/14, 94/16, 29/17 i 110/21) ocijenivši da se ne radi o općem aktu i kako predmetni Sud, s obzirom na Vijeće kao donositelja akta, nije nadležan za ocjenu njegove zakonitosti, dok je prijedlog za ocjenu zakonitosti akta Vodovoda d.o.o., Omiš izdvojen i postupak nastavljen u zasebnom predmetu pod poslovnim brojem Usoz-267/2023.

Nastavno na navedeno, Vijeće za vodne usluge je 15. veljače 2024. uputilo Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske podnesak – inicijativu za sudjelovanjem Vijeća za vodne usluge u upravnom sporu (poslovni broj Usoz-267/2023) u svojstvu zainteresirane osobe ocijenivši da ima pravni interes sudjelovati u predmetnom upravnom sporu radi zaštite specifičnih pravnih interesa, čiju je zaštitu Vijeću povjerio Hrvatski sabor putem Zakona o vodnim uslugama, kao i obzirom na činjenicu da Vijeće za vodne usluge ima sposobnosti pružiti nadležnom Sudu specijalističku pravnu ekspertizu u posebnom pravnom uređenju te time pružiti pomoć do donošenja objektivne sudske odluke.

Vijeće za vodne usluge je istovremeno uputilo sličan podnesak Visokom upravnom sudu Republike Hrvatske u Upravnom sporu poslovni broj: Usoz-331/23 koji se vodi po zahtjevu Hvarskog vodovoda d.o.o. i kojim osporava zakonitost Odluke o cijeni javne vodoopskrbe Vodovoda Omiš d.o.o. prema Vodovodu Brač d.o.o. kao drugom isporučitelju vodnih usluga, budući da Vodovod Omiš d.o.o. posredno isporučuje vodu Hvarskom vodovodu preko otoka Brača i Vodovoda Brač d.o.o. Vijeće je također dalo inicijativu da Visoki upravni sud Republike Hrvatske po službenoj dužnosti ili alternativno po prijedlogu najmanje jedne stranke u sporu, prihvati Vijeće za vodne usluge u upravni spor kao zainteresiranu osobu, istaknuvši sljedeće:

1. Prava i pravni interese korisnika vodnih usluga štiti se i putem instituta reguliranih cijena, za čiju je zaštitu Hrvatski sabor odlučio osnovati Vijeće za vodne usluge kao posebno nadzorno tijelo (regulatora) i

2. U djelatnostima vodnih usluga primat imaju interesi korisnika vodnih usluga nad interesima isporučitelja vodnih usluga kao nominalnih vlasnika komunalnih vodnih građevina. Specifični pravni interesi korisnika vodnih usluga i instrumenti njihove zaštite dio su posebnog pravnog uređenja i imaju puni *ratio legis* odstupati od bilo kojeg općeg uređenja.

9. TRENDOVI U SEKTORU VODNIH USLUGA U 2024.

Vijeće je u 2024. godini uočilo sljedeće trendove:

1. PRIHODI I RASHODI. U 2024. ukupni prihodi cijelog sektora vodnih usluga bilježe rast od 53 milijuna € u odnosu na 2023., što predstavlja rast od 7,27%. Ukupni rashodi veći su za cca 20 milijuna € u odnosu na 2023., što predstavlja pad od 2,90%. Cijeli sektor agregirano bilježi pozitivan rezultat za 2024. god. Dobit prije oporezivanja bila je na cca 59 milijuna € ili 7,54% u odnosu na ukupne prihode sektora, dok je dobit nakon oporezivanja iznosila cca 45 milijuna € ili 5,85% u odnosu na ukupne prihode sektora, a što je pokazatelj da cijeli sektor agregirano prelazi 5% dopuštene granične marže.

2. U javnom dijelu sektora vodnih usluga ukupni prihodi povećali su se za cca 22 milijuna € odnosno 3,39%, a rashodi su povećali za cca 23 milijuna € odnosno 3,50% u odnosu na 2023. Javni dio sektora ostvario je u 2024. financijski gubitak prije oporezivanja od 3,5 milijuna € koji je zadržan unutar niske stope od 0,52% u odnosu na ukupne prihode javnog dijela sektora.

3. U 2024. godini 8 velikih isporučitelja ostvarilo je ukupne prihode u iznosu od 346 milijuna € odnosno 44,33% ukupnih prihoda sektora vodnih usluga. Isporučitelji srednje veličine ostvarili su prihode u iznosu od 296 milijuna €, odnosno 38,03% ukupnih prihoda. mali isporučitelji ostvarili su prihode u iznosu od 124 milijuna € odnosno 15,96% ukupnih prihoda, dok su mikro isporučitelji ostvarili prihode u iznosu od 12 milijuna € odnosno 1,58% ukupnih prihoda sektora vodnih usluga.

4. Odnos između prihoda od prodaje (vodnih usluga) i ostalih poslovnih prihoda osnažen je u korist prihoda od prodaje u 2024. u odnosu na 2023. za 4,55 postotna boda i iznosi 67,23% prema 32,27%. U stavci „ostali poslovni prihodi“ prihodovani su: (i) bespovratne kapitalne pomoći (donacije EU fondova, Hrvatskih voda i proračuna) skinute s bilančnih pozicija odgođenih prihoda, (ii) sredstva naknade za razvoj, skinuta s bilančnih pozicija odgođenih prihoda, (iii) subvencije državnog i lokalnih proračuna za pokriće operativnih troškova, (iv) prihodi iz ostalih dopuštenih djelatnosti, ali i (v) priznavanja prihoda s osnove uporabe vlastitih proizvoda, roba i usluga. Ove prakse pokazuju da je održivost upravljanja javnim isporučiteljima vodnih usluga visoko ovisna o investicijskim i operativnim donacijama.

5. Tri najveća poslovna rashoda su materijalni troškovi (35,40%), amortizacija dugotrajne imovine (28,04%) i troškovi osoblja (26,60%), koji zajedno čine 90,04% rashoda. Materijalni troškovi uključujući troškove energenata smanjili su za 11% u odnosu na 2023., dok su se troškovi osoblja povećali za 15%, a troškovi amortizacije veći su za 5,64%. Održanje na snazi Uredbe o otklanjanju poremećaja na domaćem tržištu energije iz 2023. s tri izmjene i dopune iz 2024. značajno su doprinijeli obuzdavanju troškova energenata, a time i obuzdavanju rasta cijena vodnih usluga.

6. ZAHVAĆENA, FAKTURIRANA I NEPRIHODOVANA VODA. Zahvaćene količine u 2024. povećane su za više od 26 milijuna m^3, a fakturirane količine porasle su za više od 12 milijuna m^3 vode u odnosu na 2023. Količine neprihodovane vode veće su za 14 milijuna m^3, a iskazane su kao razlika između zahvaćenih i fakturiranih količina vode iznose 52%. U 2024. povećane su količine vode fakturirane kućanstvima za nešto više od 8 milijuna m^3, a poslovnim korisnicima su petu godinu za redom porasle, ovaj put za nešto ispod 4 milijuna m^3 u odnosu na 2023. Odnos potrošnje u Hrvatskoj između kućanstava i poslovnih korisnika se u zadnjih šest godina uvijek kretao blizu omjera 70:30, a i u 2024. je u približnim okvirima (71:29; jednako kao u 2023.).

7. ISPORUKE VODE DRUGIM ISPORUČITELJIMA. U 2024. značajno su povećane količine vode u veleisporuci i to za cca 10 milijuna m^3. Udjel veleisporuka u ukupnim isporukama je sa 17% porastao na 21%. Raspon cijena u veleisporuci određenih po isporučiteljima vodnih usluga iznosio je je 11,64 % (od 0,10 €/m^3 do 1,19 €/m^3) . Raspon cijena određenih po Vijeću za vodne usluge iznosio je 4,41 (od 0,13670 €/m^3 do 0,60256 €/m^3).

8. PROSJEČNA POTROŠNJA VODE. Prosječna potrošnja u kućanstvima u 2024. iznosila je 147 litara/dnevno po stanovniku. Prosječna mjesečna potrošnja po kućanstvu porasla je s 11,61 m^3 u 2023. na 11,87 m^3/mjesečno po kućanstvu, u 2024. Prosječan broj članova kućanstva prema Popisu stanovništva iz 2021. iznosi 2,7.

9. BROJ ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA. Na dan 31.12.2024. resorno Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije je imalo evidentirana 93 licencirana isporučitelja vodnih usluga, tako da je broj isporučitelja vodnih usluga u 2024. smanjen s 152 na 93.

Završne financijske izvještaje od 01.01. do 31.12. 2024. (godišnje i za razdoblja do pripajanja) podnio je 141 isporučitelj vodnih usluga.

10. OSOBLJE I PLAĆE. Trend pada zaposlenih u sektoru vodnih usluga u Hrvatskoj nastavljen je u 2024. U sektoru je bilo 8.285 zaposlenika (od toga 8.219 u javnom dijelu sektora). Sektor je napustilo 49 zaposlenika, koji nisu zamijenjeni novim.

Prosječna neto plaća u 2024. u javnom dijelu sektora iznosila je 1.206 €, što je za 17% (za 177 €) više nego u 2023. (1.029 €). Ipak, ista je i dalje ispod prosječne mjesečne isplaćene neto plaće po zaposlenome u Hrvatskoj u 2024. i to za 8% (1.318 €), dok je u 2023. taj jaz iznosio nešto više d 10%. Broj zaposlenih na 1000 priključaka je 3,8, što je odličan pokazatelj u odnosu na 4,5 zaposlenih na 1.000 priključaka iz 2019.

11. CIJENE VODE I OMJERI. Cijena vode za kućanstva rasla je nominalno za 2,81% (za 0,07 €/m^3), a realno za 5,07% (za 1,49 €/m^3). Cijena vode za kućanstva iznosila je 2,49 €/m^3 (sve sastavnice). Fiksni dio cijene vodnih usluga iznosio je 3,85 €/mj., a varijabilni 1,24 €/m^3.

Za razdoblje 1. siječnja do 31. prosinca 2024. indeks potrošačkih cijena (IPC) iznosio je 4,50% (stopa inflacije). Nominalna stopa promjene cijene vode za kućanstva je bila ispod stope inflacije dok je realna stopa promjene cijene vode za kućanstva bila iznad stope inflacije. Promatra li se četverogodišnje razdoblje, realna stopa povećanja je i dalje kumulativno manja.

Omjer najvišeg i najnižeg varijabilnog dijela cijene vode je 6,71 (5,74 u 2023.). Omjer najviše i najniže cijene vode, uključujući sve sastavnice je 5,88 (5.35 u 2023.). Trend u 2024. bila je divergencija u cijenama za kućanstva, što znači da se dio javnih isporučitelja vodnih usluga i njihovih osnivača odlučio voditi politiku cijena utemeljenu na povratu troškova, nasuprot socijalnoj politici.

Fiksni dio cijene vode (fiksni dio cijene vodnih usluga) za poslovne korisnike porastao je nominalno za 6,37% (0,46 €/mj.) i iznosio je 7,22 €/mj.

Varijabilni dio cijene vode za poslovne korisnike porastao je nominalno za 8,48% (za 0,28 €/m^3) i iznosio je 3,30 €/m^3.

Nominalna promjena cijene vode za poslovne korisnike je bila i u varijabilnom dijelu i fiksnom iznad ispod stope inflacije, ali u razdoblju od 4 godine i dalje zaostaje za inflacijom.

Omjer najvišeg i najnižeg varijabilnog dijela cijene vodnih usluga za poslovne korisnike je 4,59, dok je u 2023. bio 8,10, što pokazuje pozitivan trend konvergencije.

12. PROSJEČNI RAČUN KUĆANSTVA I SOCIJALNA PRIUŠTIVOST CIJENE. Prosječni račun za vodne usluge kućanstava porastao je u 2024. za 1,49 €/mj. s PDV-om tj. sa 27,89 €/mj. s PDV-om na 29,38 €/mj. s PDV-om, što čini realno povećanje cijene vode od 5,07%. na 1,52% Neto raspoloživi dohodak (NRD) po kućanstvu u 2024. iznosio je 23.092,00 € (odnosno 8.552,59 € /stanovniku) što je za 22,55 % porast u odnosu na 2023.(18.843,00 €/kućanstvu odnosno 6.978,89 €/stanovniku). Posljedično stopa udjela cijene vode u NRD-u pala je s 1,52% u 2023. na 1,28%, u 2024. tj. za 0,24 postotna boda. Time je cijena vode postala značajno priuštivija stanovništvu u odnosu na tekuće cijene u 2024., te je i dalje ostala značajno ispod minimalne gornje granice priuštivosti od 3%.

13. OMJER CIJENA VODE IZMEĐU KUĆANSTAVA I POSLOVNIH KORISNIKA, U fiksnom dijelu cijene vodnih usluga, omjer između kućanstava i poslovnih korisnika, porastao je na 1,88 (sa 1,82 u 2023.), što je iznad propisanog limita od 1,60. U varijabilnom dijelu cijene vodnih usluga također je porastao omjer na 1,69 (sa 1,61 u 2023.), ali je i dalje unutar propisanog limita od 1,70. U dijelu naknade za razvoj omjer je porastao na 1,70 (sa 1,59 u 2023.), ali je i dalje unutar propisanog limita od 2,0.

14. NAKNADA ZA RAZVOJ. Prema zakonskim odredbama operativni troškovi se moraju u cijelosti podmiriti iz cijene vodnih usluga, a kapitalni izdaci iz više izvora (fondovi EU, vodne naknade Hrvatskih voda, naknada za razvoj, proračuni jedinica lokalne samouprave, državni proračun, zajmovi i krediti međunarodnih financijskih institucija i dr.). Naknada za razvoj je ključni instrument lokalnog financiranja vodnih projekata. U 2024. naknada za razvoj plaćala se na područjima 497 jedinica lokalne samouprave. Za područja 58 jedinica lokalne samouprave naknada za razvoj nije bila uvedena to jest za područja 11 gradova i 47 općina. Na potonjim područjima lokalni udjeli u financiranju kapitalnih izdataka pokrivali su se iz proračuna gradova i općina.

***